

Ezen lapok minden héten négyyszer, u. m. kedden, csütörtök, pént. és vasár. jelennek meg. Előfizetési ár fél-évre Pozsonban helyben 5 ft., Postán borítékban hetenként kétszer küldve 6 ft. 24 kr., négyszer küldve pedig 7 ft. 12 kr. p. p. A hirdetések minden négyezer hasábozott apróbetűs sorért vagy ennek helyecért 5 p. kr. a kettős ha-

Vasárnap

716.

December 19. 1847.

ezu sorért pedig 10 peng. k. szentetik. Előfizetési P o- zsonban a kiadóhivatalban, főpiazcon Wigand C. könyv- kereskedésben és Pesten hatvani utcza Horváth-ház- ban 383-ik sz. a. földszint, és minden k. postahivatalnál. — Az ausztriai birodalomba és kül- földre menendő példányok csak a bécsi császári postahivatalnál rendelhetők meg.

BUDAPESTI HIRADÓ.

TARTALOM: Magyarország és Erdély. Előleptetés. Országgyűlés. XXIII. ker. ülés. (Tárgy: honosítás). XI. orsz. ülés a nm. főrkül. Róvid közlés. Megyék: kozgyűlés Csanád- ból. Sopronból. Biharból. Pozsonyi Hirluzér. Külföld. Nagy- britannia. Franciaország. Schweiz. Hivatalos és magánhirdetések.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY.

A nmltu magyar kir. udv. kamara a dobrovai harminczadhiva- talnál megurult ideiglenes tisztirókságra Joannovics Gyor- gyót, ujvidéki harminczadi kezelő-gyakornokot alkalmazta.

Országgyűlés.

XXIII. Kerületi ülés, dec. 14. (Elnökök: Bónis Sámuel és Károly J. Szaboles és Négrád követei; jegyző: Asztalos Pál; tárgy: honosítás.)

Károly J. elnök: A tegnapi napon függőben maradt ja- vaslatot a hazában szállásoló külföldi katonák iránt hozza em- lékeztetbe.

Egri J. Ugoesa köv.: A szerkezet rendére tévén né- mely észrevételeket, a tegnapi határozatra visszatérőleg a magyar nyelvet általános feltétellül kimondatni, ezután a ki- vételeket megállapított czélszerűnek tartaná.

Szemeré B. Borsod köv.: A tegnapi tanácskozások fo- nalát felfogván a következő 4 §-t, mely így szól „ki e három feltételnek eleget tesz, az, folyamodására, a törvényhozás által, külön törvényel fogva, akármikor honosítatik, a nélkül, hogy erre egyéb feltétel megkivántatnék“ következőleg akarja megállapítani: „ki a négy feltételnek eleget tesz (teljes-kor, állandó belkákás, polgári eskü, és a külföldi hatalomtól füg- getlenség), folyamodására a törvényhozás által, kitünő érde- meinél fogva, ha a magyar nyelvet beszéli, honosíthatatik.

Asztalos P. jegyző: Azontul, mit Ugoesa követe meg- említett, az általános kellekek folytán kérdi: hogy ha a ma- gyar nyelv tudása szükséges feltételnek nem találtatott, a ho- nosítandó egyének, kik magyarul nem tudnak, 's tudni nem tartoznak, mikép fogják a polgári esküt lehetni, gondos- kodni kellene tehát arról, hogy azoknak kedvezést a magyar esküt vagy a helytartótanács, vagy a hatóságok lefordítsák. Borsod követének szerkezetére pedig megjegyzi, hogy midőn 'egnap a magyar nyelvi feltétel kivételnek mondatott, hogy fog meggyőződni a törvényhozás, hogy valaki magyarul tud.

Kossuth L. Pest m. köv.: A világ törvényhozáisaiban, hol a honosítás fenforog, nincs példa, a nyelv tudás felté- telül állítottatott volna; a francziák p. nem követelik, hogy a honosítandó francziául tudjon. A polgári élet minden formái akint alakítandók, hogy a nemzeti nyelv tudása szükségessé váljék, és ezért esudálkozik Marmaros követének az eskü iránti nyilatkozatán az eskü más mint magyar nem lehetvén. A mi Marmaros követének második indokát illeti, mi tegnap a magyar nyelvi általános feltétel ellen használtatott, ha azt Marmaros követének e helyen, hol a törvényhozás által ho- nosításról van szó, felhozni tetszik, 'szólo nem bánja, ám vitatassék meg.

Kende Zs.: A tegnapi határozatra vonatkozólag kény- telen felszólalni, hogy kik a magyar nyelvi feltételt elűt- tek, nyugtattassanak meg. A Pest követe által felhozott pé- da, véleménye szerint, hazánkra nem alkalmazható. Igaz, hogy a francziának nemzetisége mellett küzdenie nem kell, volt azonban olly korszak, midőn azt szinte védenie kellett, már most az olly különböző népekből álló ország meg- francziásodott. A mi helyzetünk más, nyelvünk és nem- zetiségünk, mely a függetlenségre kilátásnak nem a leg- utolsó feltétele, még tökéletesen biztosítva nincs. A ho- nosítási törvény ezéja más nem lehet, minthogy az ősiség el- őrlésével nemzetiségünk új bástyákkal vétecsék körül. A pol- gári kötelességek között, a nemzetiség megőrzésének hatalmas tényezője nincs a nyelvvel, mi által a külföldiek leginkább összeforhatnak velünk. Ezért Ugoesát pártolja.

Sebestyén G.: Marmaros követének észrevételét nyo- matékosnak találja, mert ha valaki olly esküt tesz le, melyet nem ért, körülményekhez képest magát az eskü nem értéssel védelmezi; elismeri, hogy Franciaországban nem kérdik, tud-e a honosítandó francziául, mert ott mind franczia lakik, nálunk azonban különböző ajkuak, még a magyarok közt is palócok vannak, illírismus, panszlavismus dühöngenek, miért szinte ohajtottá volna, ha a magyar nyelv elengedhetlen fel- tételül tétetik, ettől azonban elűtettvén a határozatban meg- nyugszik. Az elnökség által említett, hazánkban tanyázó ka- tonaság iránt, noha a letelepedési eszme magában foglalja azt, hogy azoknak itt töltött ideje be nem tudatik, nehogy azon- ban azon szó ürügyül használtassék bármimemű engedménye- re, világos határozatot ohajt.

Gróf Forgách A. pozsonyi kápt. köv.: Egyetért abban, hogy olly esküre nem sokat építhetni, melyet az ember nem ért. Most sem tud megbarátkozni azzal, hogy a magyar nyelv általános feltételül nem kötetett, minek mondjon le valaki külföldi jogairól, ha a nyelv nem sürgettetik, mely a nem- zetiség koronája. A mi a vallás iránti javaslatra mondatott, hogy ez által máshítűeknek levegőt sem volna szabad színi honunkban, erre azt jegyzi meg, hogy hát a teljeskorúság is minek állítottatott feltételül, mert e kategóriában a vallás is megállhat. De ezen már túl levén, valamint most Borsod kö- vete a magyar nyelvet beszélni kívánja, a törvényes valláso- kat is kell melléje kikötöni, minek szükségét a politicus jo- gok kiosztogatásánál több szónok elismeré.

Ruttkay J. Zólyomm. köv.: Nem látja helyén olly tár- gyakat ismét felmelegíteni, miken a tábla már keresztül esett. Marmaros követének észrevételére az eskü iránt, szólo Pest m. követével tart, nem ritka eset, hogy most is olly egyén nevezetik ki táblabíróknak, ki magyarul nem ért. Illy szór- szálhasogatásokba bocsátkozni czélszerűnek nem tartja.

Szemeré B. Borsod köv.: A veszprémi indítvány a ka- tonaságra névze minap sem nyert többséget, mert a letelepi- tés alatt már értetik, hogy a külföldi katonaságnál hazánkban töltött ideje be nem számíthatatik, az itt szállásolás letelepedésnek nem tekintethetvén. A pozsonyi kápt. követe a következő 7 §ra alapítván okoskodását, hol a jogok meg- adása tartalmaztatik, miután azon §. még meg nem állapítat- tott, az arra épített okoskodást időelőttinek látja. Véleménye szerint a vitaközös alatti tárgynál kellene megmaradni.

Komendó M. diakovári kápt. köv.: Az elmúlt tanács- kozásokra visszatérve, előrebocsátván azt, hogy a magyar nyelvnek diplomatiail voltát ő is tiszteli 's Magyarországhoz közeledni ohajt, a horvátországi követeknek kapcsolt részek követeiül elnevezését alaposnak nem tartja, mert Horvátor- szágnak nem agyém, nem üres cím, a kapcsolt részeket orszá- goknak ő fensége is elismeri, azon országoknak királyi címét is viseli, az 1715: 120. t. cz. municipális jogaitak szentesít- vén, ebből is következik, hogy azon országok valóságos orszá- gok, 's a horvát követek országoskövetek. Méltányoltatni kéri tehát azokat, miket e tekintetben Szerém, Pozsega és Verőcze követei elmondának.

Bónis S. elnök: Nagyon jónak látná, ha a tegnapi ta- nácskozásokra kitérés nem törtévnén, a napi rend tartatnék meg.

Jagasics S. Esztergom m. köv.: Czélszerűnek gondol- ná, ha a honosítandók vagyoni biztosítékok mutatnának elő. Ez annak helyén tekintetbe fog vétetni.

Szemeré B. Borsod köv.: A 4. §ra tett módosítása el- fogadtatván, az 5. §t, mely így szól: „De hogy valaki az ille- tő törvényhatóság által honosíthatassék, arra a 3dik §beli feltételeken kívül megkivántatik, hogy 'sat.“ ekkép szeretné módosítani: „Lehet azonban az illető törvényhatóság által is honosítani 'sat.“ — Ez elfogadtatván, az első pontban, mely így szól: „Vagy 10 évig lakott legyen a honban folyvást és állandóul 's a nélkül, hogy büntetést elmarasztaltatott volna“ — a telepedési eszmet kifejezni akarván, miszerint a 10 év a letelepedéstől számítottassék, 's a büntetést elmarasztalás határo- zatlan eszme lévén, ezt kihagyatni szeretné.

Tarnóczy K. Nyitra köv.: A büntetést elmarasztal- tatást azon oknál fogva kívánja behagyatni, mert p. o. Auszriá- ból könnyen bejöhete valaki hazánkba, itt 10 évig börtönben ülne, 's ezután mint becsületes a honfiak sorába bevéteték. Szólo csak a tiszta erkölcsüket akarja polgári jogokkal felru- házni.

Bónis S. elnök: Figyelmezteti az elébb szólot, hogy e kérdést majd a mások főrk. is tanácskozás alá vevén, melléje könnyen valami politikai bünt is ragasztatnának. — A többsé- get a borsodi módosítás mellett mondja ki.

Következett a 2. pont: „Vagy csak 5 évig azon esetben, ha jeles találmányok behozatala, és gyárak, avagy nagyobb iparműhelyek felállítására által az álladalomnak kitünő szolgál- tatokat tett.“

Kossuth L. Pest m. köv.: Magyarország fősűksége a mű- és gyárpar nevekedeése. Szólo ezen eszme iránt mindig kellő szeretettel viseltetvén, azt elengedhetlen feltételek által nehezíteni nem kívánja. A törvényhozásnak, tekintettel a körü- lményekre, magat az élethez kell alkalmaznia. Az 5 évet sokalja. Ha olly helyzetben volna hazánk, hogy itt a külföldi katonasá- gok tartatnának, a gyárosoknak bekecségetésére szükség nem volna, kik ha a consulatul paizsa alatt élhetnek, szivesen elmennek a kanibálok közé is avagy a Zahara közepébe. Hazánkban csak gyapot 24 millió pftnyi áru fogyasztatik. Anglia háborut viselt Chinával, csak hogy gyapotjának piacot sze- rezzen. Mi 110 fttal drágábban fizetjük mázsáját, mintha azt az angoloktól vásárolnánk. És miért nem jönnek be hozzáink az angolok? mert itt angol lobogó nem leng. Szükség tehát kecségető körülményeket idézni elő: a letelepedési jog nem elegendő, a polgári jogok megszerzésére rövidben időt szük- ség szabni, mert míg az iparosok kellő tiszteletben nem részesülnek, míg a gyárállítás érdemül nem vétetik, addig a tőkék nem fognak hazánkba szivárogni.

Erty J. Sopron v. köv.: A 2. pontban foglalt kedvezmé- nyeket a kézműiparosokra is ohajtáná kiterjeszteni.

Szemeré B. Borsod köv.: A nemzetiség megóvását a gyárosok nem akadályozásával csak azon módon véli meg- egyeztetethetnek, ha az 5 év meghagyatik. — A gyárak állit- hatására a letelepedésnél egyéb nem kívántatik.

Sápy S. Debreczen köv.: A honosítási törvény ezéja a nemzetiség biztosítása, azon okadók, hogy a jóság idegen kezekbe ne jusson. Hogy a gyárpar öt évig üzők jóságot vehessenek, erre az 5 évi ittlakást elengedőnek nem tartja. A gyárparosokat hazánkba nem a polgári jogok, de a haszon- vágy fogja esalogatni, a mit jóságserzés nélkül is elérhet- nek, annyi földet vehetvén, mennyi a gyár letelepítésére kívá- natos.

Tarnóczy K. Nyitra köv.: Pest követével egyetért. Két veszély fenyegeti hazánkat, az elnémetesedés 's az elszé- genyedés. Annak ellenszere, a birtokszerzés megnehezítése,

miszerint vagy magyarrá váljék, a ki jóságot venni ohajt, vagy földet ne vehessen. A másik veszélyre névze áll az, hogy melly ország az elszegenyedés fokáig sülyedt, az elve- széshez közeledik. Ennek eltávolítására nincs más mód, mint a tőkéket becségetni hazánkba, hogy a gyárpar felvirágo- zék. Mesteremberekkel hazánk meglehetősen levén ellátva, a sopronyi indítványt nem pártolja, 's a kiváltságot csak a gyá- rosokra akarja kiterjeszteni, annál inkább, mert a hazai tőkék kereskedés és uszora felé hajolván, ezektől a gyárpar kifejlö- dését nem remélhetni.

Babarezy A. Csongrád köv.: A szerkezetet annál in- kább pártolja, mert résztnt a gyárak kifejlődésére, résztnt, hogy a törvényhatóság a gyárnok kitünő érdemei felett, mi a törvényhozás általi honosítás feltétele, ítéletét kimondhassa, 5 évi belkákás nem sok.

Kossuth L. Pest m. k.: Kijelentvén, hogy a honosítási törvény azon oldalát, hol a birtokot megóni szükség, kellő- leg megszorítani kész, a szükség felforgatását csak azon te- kintetben ohajtja, hogy a gyárpar kifejlődése ne gátolassék. Birtokolhatási — a jobbágytelket, mire most sem igent, sem nemet nem mond, ezt a gyarmatosítási törvény al- kotására halasztani akarván, valamint a gyár megállapítására szükséges telepet kivéve —, nem különben törvényhozási jog- gal csak a benszülötteket kívánja felruházni, a mi kiteendő azon §ban, hol a jogok megadásáról lesz szó. A Sopron városi követtel nincs egy véleményben. Mesteremberekben nem szükölködik hazánk 's e tekintetben egyedül a czéhbéli szabá- lyok kínóvesei lenyirbálandók. Volt alkalma a Párisban tar- tózkodó 140 kézműves magyar legényvel érintkezésbe jőni, kik az ottani műhelyeknek díszei 's legkedvesebb munkások. Ezek hozzá intézett leveleikben kijelenték, hogy anyagi hasz- nuk háttérbeszorításával, hazájokba visszatérni hajlandók, ha a czéhbéli szigor ellen biztosítást remélhetnek, miben nekik reményt nem nyujthatott. A kézműpar előmozdítása a czéhsziszter kellő módosításában keresendő, midőn a gyá- rosokra névze olly kecségetésre van szükség, mi a külföldi tőkét bevarázsolni képes. 's e tekintetben javaslatát újra figye- lembe ajánlja. —

Lónyay G. Zemplén köv.): Személykülönséget nem akarván felállítani, az 5 év helyett inkább 10et tenne. Véle- ménye szerint a birtok több biztosságot nyujt, mint a gyár 's e tekintetben Pest követére hivatkozik, ki tudja, milly fajta emberek a gyárosok, kik mint fecskék oda költözködnek, a hol hasznot látnak.

Justh József Turóczm. köv.: Pest követével tartva a gyárosoknak rövidebb időt kíván, azon különbséggel, hogy az alatt még birtokot ne szerzhessenek. Véleménye szerint, a birtok nem nyujt annyi biztosítékokat a nemzetiségre névze, mint a gyár, a gyáros gyárának igazgatása, 's haszon eléré- se kedveért a hazában belkálni kénytelenítetvén, midőn a birtokosok a jövedelmeket külföldön fogyasztják, miért is kí- vánja, hogy fekvő birtokot csak az vehessen, ki e hazában született. Debreczen követére czélszól megvallja, hogy a gyárnokoknak a haszonvágy nem egyedül rugójak, mert ő bennök is levén becsületes érzés, olly jogok nélkül, mellyek a sértések ellen védik, magokat bátortalanságnak ki nem teszik. A gyárosokról, kiket a kiváltságosok sorába helyezne, külön törvényt ohajt.

Sebestyén G. Veszprém köv.: A gyárpar nem emel- kedésének akadályát a vám-rendszerben keresi, mellyen segíteni szükség, a mellett a hazaiak a gyártással felhagyni 's a külföldiek kiköltözni lévén kénytelenek. Pártolja a szerke- zetet.

Bónis Sámuel elnök: Nem lévén senki felírva, kérdi: a szerkezetet kívánják-e megtartani, avagy tagadást sürget- nek?

Szemeré B. Borsod köv.: Közhasznu intézetek felállit-ására is kívánja az 5 évi kedvezményt kiterjeszteni.

Bónis S. elnök: A borsodi módosítás mellett a többsé- get a szerkezet mellett mondja ki.

Tárgyalás alá következett a 3dik pont: „Vagy, hogy az, ki a honban született ugyan, de külföldinek gyermeke, teljes- korúsága után egy év alatt kérje a maga honosítását.“ Ezen szerkezet eléggé világosnak nem találtatott, azt lehetőleg be- löle következtetni, hogy ki a hazában születik, az már honpol- gár, a melly kérdés egy nemzetnél sines elfogadva. Ennek folytán a szerkezet oda módosítottatott: hogy ha a külföldinek Magyarhonban gyermeke születvén, az a honban állandóul neveltetik, teljeskorúsága után egy évre honosítható

4dik pont: „Vagy hogy az, ki külföldön született 's Ma- gyarhon polgárságát vesztett egyének gyermeke, visszahono- sításáért bármikor folyamodjék.“ Olgay T. Pozsony köv.: Ennek okát át nem látván, ezt a rendes feltételek alá tarto- zandónak véli. Bónis S. elnök: Okát abban látja rejleni, hogy a bünös csak saját személyére vesztetheti el a honpolgársá- got; mihez Szemeré B. még azon felvilágosítást nyujtván, hogy a honpolgárság bün nélkül is, például kiköltözés által elveszithetetik, a szerkezet meghagyatott.

6dik §. „Külföldi hölgy, ki magyar honpolgárhoz megy nőül, már ez által honosítotttnak tekintetik.“ — Zsarnay J.

*) K. ur 712. sz. 414. lapján alul ezen szavait: „nem a többség ostromlására“ így kéri kiigazítani: „nem az ősiség ostromlására.“

Torna köv.: Az előbbi §. második pontjához még azokat is kívánom soroztatni, kik kitűnő szellemi tehetségek által a hazára kitűnő hasznot hoztak, p. o. zenészek, művészek. — A kk. és rrk nem kívánván visszatérni tovább tanácskoztak. Következett pedig a

7dik §. „Az 5dik §. szerint honosított külföldiek a hon egyéb polgáraival mindenekben egyenlő joggal, kötelességgel és képességgel bírnak, kivéven, hogy a törvényhozás tagjává, külön törvény engedelmével, nem nevezethetnek és nem választathatnak. Ellenben, kik a 4d. §. szerint maga a törvényhozás által honosítottak, azok az ország nemesei közé tartoznak, és az illyeneknek törvényhozásbeli képességére nézve különös törvény már nem kívántatik.”

Gr. András Gy. Zemplén köv.: Azon kitélt: „A hon egyéb polgáraival” — ezzel: „a hon hason osztályu polgáraival” — feleslelni kívánván, a §-t a „kivéven” szótól módosítandónak véli, meggyőződése lévén, hogy míg hazánk legkitűnőbb polgárai p. Deák Ferencza felsőháza tagjává nem választatnak, a törvényhozásnak nem tanácsos megadni azon jogot, hogy a külföldieket törvényhozásbeli képességgel felruházhassa. E böles politikát az országgyűlés már is hallgatag követni látszik.

Bónis S. Szabolcs köv.: A moldvai csángókra qualificatiót nem kívánván jelenti, hogy annak idejében indítványt teend, miszerint a kamara a puszták benépesítéséről szóló törvényt a moldvaiaknak beköltöztetésével teljesítse. A törvényhozásbeli képesség megadhatását fentartani kívánja.

Kossuth L.: A törvényhozás körén kívül állónak látván azt, mit Zemplén követé indítványozott, miután egyik országgyűlés oly souverain joggal bír, mint a másik, azon eszmétől, hogy a honosításnak a törvényhozásbeli befolyás szükségkép következzék legyen, a §-nak utolsó pontját, az „Ellenben” szótól kihagyatni véli; a szabólesi indítványt pártolja a hirtokolatást csak a honban születettek és lakókra terjesztani ohajtján.

Szemeré B. Borsod köv.: Az előtte szólóval megegyezvén a csángókra nézve azt kívánja, hogy a magyar nyelvet beszéljék.

Nemely kívánatok előterjesztése után, minő vala Somogy, Komárom és Sárosé, hogy a földbírtok szerzéséhez a magyar nyelv tetessék feltételül; Sárosé, hogy a zsidók semmi áron ne honosíttassanak; Baranyaé, hogy a honosítás kifolyása a nemesítés lehessen, — a többség a szabólesi indítványt a borsodi módosítással elfogadván, egyebekre nézve a szerkeszteni a pesti következő javaslatok szerinti módosítását határozta el: A honosítási módok közt különbség nem tétetvén, a §. ekint kezdődik: A 4. és 5. §§. szerint stb. —; azok serupulusának elhárítása kedvéért, kik a vallást feltételül kikötni szorgalmazák, világosan kitétik, hogy a honosítottak, a hasonló osztályu belföldiekkel egyenlő jogokkal ruháztatnak fel; a §-nak vég sorai az „Ellenben” — szótól kezdve kimaradnak. Hogy a törvényhozási honosítás már magában nemessé, ezt noha előbb kívánta Pest követé, jelenleg, midőn a törvényhozásbeli képesség megvan alapítva, attól eláll: az a törvényhozás szabad tetzésére bízván. Továbbá kivételül tekintendő, hogy jobbágytelket, miről a gyarmatosítási törvény alkotásakor leendő szó s a gyártelepre szükséges földet kivéve, földbírtokot csak a honban születettek és lakók vehessenek. — Ezenkívül intézkedés fog történni az iránt is, hogy a honpolgárok külföldön született gyermekeik a honpolgári jogokból ki ne rekesztessenek.

A 8d. §. Melly így szól: „A honosítás a honosítottnak egyszersmind neje és kiskoru gyermekeire is kiterjed. Teljeskoru gyermekei, saját folyamodásaira, külön honosítandók” — megartatván, a

9d. §-nak „Az 5ik §. szerint honosított külföldiek bár mi ezimet s rangot viselnek, azon jogokkal, mellyek e honban bizonyos kiváltságokhoz kötvék, csak úgy fognak bírní, ha azon kiváltságokkal, honosításuk után, törvényesen megajándékozottak.” — utolsó előtti szava ezzel eseréltetik ki: „honosításkor a törvényhozás, vagy azután a fejdelem által ajánlékozottak.” — A

10d. §. „Rendőri s büntetési esetekben azonban minden gyáros, kereskedő, művész, megyékben s kerületekben a tisztosb sorusakkal, sz. kir. városokban a polgárokkal egyenlő bánásmódban fog részesülni” — oia módosítatik. „hogy minden, ki a tisztosb sorába tartozik, ugy szinte gyáros stb.”

Országos ülés következővén, a további tárgyalás elhalasztatott.

XV. Országos ülés a t. kk. és rr. dec. 14én. (Elnök: kir. személynök; tárgy: Nádor ő es. kir. fensége s a mlgos főrendek válasz-izenetei.)

Kir. személynök: A válasz-izeneteket olvastatja fel.

Ghiczy K. nádori ítélőmester, olvassa:

1) Válasz-izenetét ő es. kir. főherczegségének s a mélt. főrendeknek a k. kir. előadásokra teendő felírás tárgyában.

2) Válasz-izenetét ő es. kir. főherczegségének s a mélt. főrendeknek a katonai élelmezés és szállásolás tárgyában.

3) Szóval jelenti ő es. kir. főherczegségének s a mlgos főrnnek megegyezését gróf Rhédeynek országgyűlésre meghívása iránt.

Hubay J. országbírói ítélőmester olvassa

4) Válasz-izenetét ő es. kir. főherczegségének az országgyűlési tárgyak szabad közlésének kieszközlése iránt.

5) Válasz-izenetét ő es. kir. főherczegének s a mlgos főrnnek József nádor érdemeinek méltánylása stb. iránt.

Károlyi J. ker. ehök a felolvasott izeneteket kerületi tárgyalás végett kikérvén

Kir. személynök egyéb tárgy nem léte miatt az ülést elosztatja.

XI. Országos ülés a n. m. főrendeknél decemb. 13án, reggel 10 órakor a primási belpalota teremében. (Elnök: Nádor ő es. k. fensége, később: Majláth György

országbíró ő exelja; tárgy: rendi izenet nádor es. k. fenségehez az országgyűlési tárgyalások minden lapok által híven, szabadon, megszorítás nélküli közölhetésének kieszközlése iránt; országgyűlési újság; gr. Rhédey Jánosnak az országgyűlésre meg nem hivatása; katonai élelmezés és szállásolás; József nádor ispán érdemeinek törvénybe ígatása, nevét viselő jótékony intézet felállítása, és fenséges családjának megadományoztatása.)

Ghiczy Kálmán nádori ítélőmester: Felolvassa válaszáat a m. főrnnek a t. kk. és rr.hez a k. előadásokra teendő felírás tárgyában.

Nádor ő es. k. fensége: Ezen szerkeszt ki fog nyomtatni. — Egyébkint, minthogy m. gr. Batthyány Lajos a censorságról lemondott, helyébe m. gr. Szapáry Miklóst nevezem ki. —

Hubay József országbírói ítélőmester: olvassa izenetét a kk. és rr.nek. István nádor es. k. főherczeg ő fenségehez az országgyűlési tárgyalások minden lapok által híven, szabadon, megszorítás nélküli közölhetésének kieszközlése iránt.

Nádor ő es. k. fensége: Ezen izenet iránt megemlítem, hogy ő fenségétől a m. k. helytartótanáshoz már egy parancs érkezett, mellynek következtében a hírlapi tudósításoknak szabadabb tér engedtetik; tessék ezt ítélőmester unak a t. r. nek tudtára adni, nevében pedig kijelenteni, hogy kívánatokat legnagyobb figyelemmel fogom kísérsni.

Gr. Pálffy József: Bátorodik ha nem is az egész tábla, de pártja nevében kéri ő es. k. fenséget, hogy a hírlapoknak — míg a dolog törvényhozás útján elintézteték — szabadabb mozgást, a mennyire lehet, kieszközölni kegyeskednék; mert ha van is a h. t. tanácsnál eziránt rendelt, tapasztaljuk, hogy az gyakorlatilag nem egészen alkalmaztatik, mint azt a hírlapok mutatják, p. o. a pozsonyi német újság, hol a censura b. Meszlinnek erősebb kitételeit kitörülte, s es. k. fenségednek ezekre vonatkozó rendreutasítását benhagyta.

Majláth György országbíró: Szinte ohajtja a hírlapoknak szabadabb mozgását; arra nézve, hogy a beszédek gyakran elferdítetnek, kijelenti, miszerint a hírlapi tudósításokat hiteleseknek nem ismeri, kéri azonban az egész tábla nevében ő es. k. fenséget, hogy a mennyire lehet, a hírlapoknak tágasabb tért kieszközölni méltóztassék.

Nádor ő es. k. fensége: Szívesen, mint már mondtam.

Hubay József országbíró ítélőmester: olvassa izenetét a t. r. nek az országgyűlési lap létesítése iránt a t. javaslat-tal együtt.

Gr. Péchy Manó, zempléni főisp. helyettes: Az imént felolvasott izenetben a t. rr. részéről előadott ohajtás az országgyűlési szabad újságok iránt már több országgyűlésnek kezdetén, és folyama alatt előterjesztetett, a nélkül azonban, hogy e részben a főrn. megegyeztek volna. — A két tábla közt felforgó divergentia mindenkor abban sarkallott, hogy a főrn. valahányszor a t. rr. ebeli ohajtásukat előterjesztették, mindannyiszor kijelentették, hogy ok egy alkotmányos nemzethez illő nyilvánosságot, és az azt kezelő organumoknak szabadabb mozgását részkörel is ohajtják, ebeli ohajtásukat azonban csak úgy vélik elérhetőnek, ha a t. rr. a sajtó ügyét, és az azzal kapcsolatban lévő szövetséges elveket tökéletes összefüggésökben in complexu és egész terjedelmökben tárgyalni, és ebeli nézeteiket velünk közölni fogják, hogy e szerint ezen tárgy a kölcsönös tractatusok útján megvitattatván, ő felségednek hozzájárulásával elvégre elintéztessék; — abba azonban a főrn. soha nem akartak beleegyezni, hogy illy részletes törvényjavaslat által a sajtó ügye rögtönözve praecoccupáltassék, a mennyiben azt sem tanácsosnak nem tartották, sem a sajtó természetes kifejlésével, sem más nemzetek eljárásával összevegyeztetni nem túlták. — A t. rr. azonban megfordítva okoskodnak azt mondván mindíg, hogy ok a sajtó ügyét egész kiterjedésében érdemlegesen felvenni annak idejében szinte ohajtják, mielőtt azonban azt ténnek, előbb az országgyűlési hírlapok kérdését, mint a sajtószabadságnak legmagasabb fokát kívánják tárgyalni, mellynek következtében egy olly részletes törvényjavaslatot adnak előnkbe, melly a sajtó ügyét, mielőtt az még egész kiterjedésében tárgyalatott volna, praecoccupálja, és melly által a kk. és rr. nemcsak a sajtó lényeges részét az eddig gyakorlatban lévő praeventív censurát — mellynek én árny- vagy fényoldalait, vagy törvényességét ez alkalommal vitatni nem akarom — eltörlik, a nélkül, hogy azt in principio megvitatták volna, hanem még a nemzet organismusába vágó olly fontos elveket is döntenek el melletkezésen, mellyeneket tudommal illy mellékesen egy nemzet sem volt képes eldönteni, illyen p. o. az előttünk lévő törvényjavaslatban beszótt eszméje a jurynek, a bírák recusatiójának, az országgyűlési bíráskodásnak stb., mellyek mindanyik fontos elvek, mellyeket csak így per tangentem könnyedén életbe léptetni nem lehet. — Ezeknek előre becsátásával nem helyeselhetem a t. r. nek ebeli proceduráját ez alkalommal sem, de ha helyeselném is, azt ezirányosnak még sem tarthatnám és pedig nem azért: mivel a sajtóügynek egész kiterjedésében leendő elintézése az országra nézve sokkal hasznosabb és kívánatosabb az országgyűlési hírlapnak létesítésénél; — nem ezirányos az eljárás azért sem, mert az illy hírlap mostani körülményeink közt ki nem viheto; és végre mert ez, a sajtó természetes kifejlésével, és azon eljárással, mellyet más nemzetek e részben mindenkor követtek, ellentétben áll. A mi az elsőt illeti: nem fogja tagadni senki, hogy országgyűlés alatt az országgyűlési hírlapoknak megvannak némiképen a maga surrogátumai, országgyűlésen kívül azonban, a sajtónak működése gyakran olly elvtelen, és olly iránytalan, és némellykor szintolgy megfoghatlan szigorúsággal, mint példáulan elnézésell teljes eljárása, hogy ez által a nyilvánosság terén gyakran elzáratik azon szükséges szellemi közlekedés, melly egy alkotmányos ország czélszerű kifejlésének lényeges feltétele. Átlátták a rr. ennek szükségét az 1840i diétán, midőn mart. 10én költ izenetökben kijelentették, hogy az országgyűlési hírlapokra nézve nézeteiknek előterjesztését fen-

tartják akkorra, midőn a sajtó ügyét egész kiterjedésében tárgyalni fogják; és ime ha az ez időben megszakadt fonalát a tractatusoknak felfogták volna az 1843i diétán, eddigéig talán már lehetek volna czélszerű sajtótörvényeink, és e szerint ez uttal nem kénytelenítettünk a drága időt illy meddő vitatkozásokkal hasztalan pazarolni; de nem is kiviheto az illy országgyűlési hírlap, mert e miatt más hírlapok, mellyek az országgyűlési tudósításokat kivonattal közlenek, a térről le nem szoríthatatván szinte nem esekély számu olvasó közönséggel bírnának; emélfogva tehát a természetnél fogva is tömöttebb tartalmu országgyűlési hírlap nem bírhatna olly számu olvasó közönséggel, mellyen az illy terjedelmes és emélfogva költséges hírlapnak fentartására megkívántatnék, e szerint tehát szerkesztője is bajosan akadna, ha csak országos segedelem mellett fen nem tartatnék, mi a mostani körülmények között alig reménylhető. Bizonyítja ezt más országoknak példája, azoknak t. i. mellyek minden szabadságukat a parlamentarizmus életben helyezik, hol az illyen hírlapok szinte csak magasabb segély mellett tarthatják fennmagokat; végre feltéve, hogy a praeventív censurának illy mellékes és rögtöni eltörlése helyes volna is, még ez esetben is annak előbb a terjedelmesebb ivü munkálatokra és csak az után a folyóiratokra és hírlapokra kellene eltörültetni, mert ha ez megfordítva áll, akkor ez ellentétben van a sajtó természetes kifejlésével, és azon eljárással, mellyet más nemzetek e részben mindíg követtek. — Nem kívánok a sajtó szabadságának vitatásába ezuttal becsátkozni, sem azt általános jónak vagy általános rossznak állítani, hanem csak annyit jegyzek meg, hogy ha a sajtószabadság egy országnak nemzeti és politikai szellemi és anyagi kifejlődéséhez czélszerűleg arányozva kellőleg alkalmaztatik, ez esetben a sajtó bilinesei nék támogatása megszűli mind azon jót, mellyet attól több status-tudományu férfiak és alkotmányos nemzetek igényelnek; ellenkező esetben pedig megtermi azon rosszat, mellyet ellenkező rendszabályok által más alkotmányos nemzetek megátolni kénytelenítetnek. Kijelentem tehát, hogy én a nyilvánosság terén a véleményeknek minden pártszínezeti különbség nélkül kifejtését, törvényes garantiaik és a méltányosság alapján öszintén ohajtom, kijelentem még azt is, hogy ha jövőre a sajtó biztositás tárgyatnának is, de törvényes biztositás nélkül, ennek ugyan örülnék, de alkotmányos szempontból kiindulva ezt elégtőnek még sem tartanám, a mennyiben alkotmányos országban csak a törvényben és törvényes rendelkezések mellettti intézkedésekben lehet és kell megnyugvást és állandóságot feltalálni; hogy pedig ez illy alkotmányos biztositások mellett megtörténhessék, nélkülözhetlen szükségesek mindenek előtt a sajtóügyet egész kiterjedésében tárgyalni és végképen elintézni. — Azt hiszem, hogy ennél többet magok a t. kk. és rr. — ha önmagokkal következetesek akarnak lenni — sem kívánhatnak, mert ha ok jövőre való nézve repressiv rendszabályok által, és így az ovatosság szempontjából kiindulva kívánják a sajtó bilineseit támogatni, fel nem tehetem rólok, hogy azt most a hírlapokra nézve a gyakorlatban lévő bíralat és minden megszorítás nélkül létesíteni ohajthatnák, mivel ez az agitatio új nemének tág kaput nyitna a mennyiben tudva van, hogy országunk lakosai nemcsak nemzetiségre és vallásra, hanem polgári osztályzatra nézve is egymás irányában heterogon állásban vannak, már pedig most, mielőtt a kordkérdések, mellyeknek ezélya a különböző érdekeket kiegyenlíteni, kellőleg kifejtve volnának, és tényekké váltak volna, most midőn a reformkérdések a törvényhozás bíralatának még csak criteriuma alatt állanak, az agitatiojánk illetén új neme által a különböző érdekeket egymás ellen felizgatni nemcsak tanácsos nem volna, sőt veszélyes lehetne. — Ezen szempontokból kiindulva indítványomnak vizlata abban áll, hogy mondjuk ki viszonzizenetünkben azt, hogy az országgyűlési hírlapok kérdését mint a sajtószabadságnak leglényegesebb részét és legmagasabb fokozatát a sajtóügynek egész kiterjedésében felvétele előtt tárgyalni nem kívánjuk, és hogy e részben okainkat több országgyűlések alatt váltott izeneteinkben bővebben kifejtettük, azokhoz tehát továbbá is ragaszkodunk. Minthogy pedig újabb ellenokokat a t. rr. fel nem hoznak, a tárgy további vitatkozásába be nem becsátkozunk; felszólitandóknak vélném tehát ezek szerint a t. r. ket, hogy a sajtóügyet egész kiterjedésében elrendező javaslatokat a m. főrendekkel mielőbb közölni sziveskedjenek.

Ocskay A. kassai püspök: Az országgyűlési szabad, minden előleges vizsgálat mellőztével kiadandó újságra nézve meggyőződésbe jelenleg is az: hogy ezen tárgy a sajtót érdeklő általános intézkedésektől el nem választathatik, és elkülönözve czélszerűen nem szabályozhatatik, amál kevésbbé, menél bizonyosabb az: hogy a dolog természetét tekintve a hírlapi irdalom a sajtószabadságnak legfőbb, legmagasabb fokozatát képezi; valamint tehát a ház nem a fedéllel kezdetik építeni, ugy a sajtószabadság iránti intézkedés nem a szabad országgyűlési újsággal megkezdendő, figyelve főleg nemzetünk sajtóságos viszonyaira és körülményeire, más nemzetek példájára, a hírlapi irdalomnak a kedélyekre szólni szokott legelőnkébb hatására. Ezekhez járul az is: hogy ama nagy fontosságú érdemleges taglalást és legkomolyabb megfontolást igénylő tárgyak és eszmék, mellyek a szönyegen lévő izenethez esatolt törvényjavaslatban foglaltatnak, a mint ezeket m. gr. Péchy E. elősorolta, és mellyekhez még a két tábla közötti arálynak meghatározása hozzáadandó, melleleslegesen és ugy szólván a szabad újság borítékja alatt el nem dönthetők. Ezen indokokból kiindulva, de azért is, mert az országgyűlési szabad újság nem egyedül az országgyűlési tudósításokra szoríttatván, hanem a szerkesztőnek az országgyűlési tárgyak, a tanácskozások és nyilatkozatok feletti korlátlan bíralgatásaira, okoskodásaira kiterjedvén, ez által a higgadt és komoly megfontolást gátló szenvedélyek s kedélyek felhevülésére és ingerült izgatására egy tágas tér nyitnatnék. Mind ezeknél fogva

Zemplén...
előterj...
viszon...
ez orsz...
nem le...
kéltet...
az é...
sajnál...
ehéz...
monda...
ezélya...
letessé...
eltöré...
szóló...
Nádor...
siettes...
Arra...
Már...
közöln...
szágy...
egy or...
körül...
ha a t...
tárgya...
járul...
terjed...
bőző...
De ne...
párt...
tartoz...
hogy...
t. r...
és azé...
a mi...
javasl...
lékese...
alá ve...
nem n...
hanem...
mente...
ket, a...
szaba...
Párt...
B...
látha...
jelen...
sége...
deleth...
kiván...
dese...
téré...
tárgya...
valam...
törvj...
ohajt...
Gr...
a r...
mint...
nak e...
dik, l...
sem le...
hozó...
mazta...
a hírl...
tárgya...
K...
nyílv...
törv...
lapot...
tagad...
sőt ő...
dolgo...
venni...
gyobl...
lézi...
vanna...
főisp...
G...
sát j...
kárh...
levő...
log v...
lehet...
vetke...
,,a ne...
vanna...
alkot...
csak...
G...
megy...
van k...
ő ml...
dítvá...
azt r...
helye...
nak...
Szól...
jai n...
okár...
mon...
ná v...

Zemplén m. tisztelt főispáni helyettesének indítványához szavazatával járul. Egyébiránt a sajtó iránti nézeteinek részletes előterjesztését fentartja azon időre, midőn a t. rr. a sajtóviszonyok feletti általános intézkedések iránti nézeteiket még az országgyűlés folytán a mlgos főrendekkel közlendik. —

Gr. Majláth J.: Az országgyűlési újságnak egyéb czélja nem lehet mint az, hogy általa az ország minél előbb és tökéletesen tudhassa, mi az országgyűlésen történik. És ebben az értelemben az országgyűlési újságot elvileg pártolja; de sajnálja, hogy az ilyen újság nálunk létre nem jöhet, mert ehhez szükséges: gyorsaság és tökéletesség. Ha az, mi ma mondatik, holnap tökéletesen meg nem jelenhet, az újság czélja el nem érthet. Már pedig sem a gyorsaság sem a tökéletesség nálunk el nem érhető. Az országgyűlési újság feletti elteretett a páleza, midőn szóló indítványa, melyet a főrendi napló kiadása végett az országgyűlés elején tett — megbukott. Szóló gr. akkor azt indítványozta, hogy a napló kiadása aképp siettesse, hogy az 24, 's legkelebb 48. óra alatt jelenjen meg. Arra a m. urak a másoldalon azt mondták, hogy az lehetetlen. Már ha lehetetlen az egyik táblának tanácskozásait 24 óra alatt közölni, annál lehetlenebb mindkét táblát, azon felül az országgyűlési irományokat is sajtó alá kellvén boesítani. Így egy országgyűlési lap, valódi értelemben vévén azt, mostani körülményeink közt meg nem jelenhet. De ugy látszik, mint ha a t. rr. csak oly újságot terveznének, mely az országgyűlési tárgyalásokat kivonatban adja. Illy újsághoz szóló gr. nem járul, mert szükségtelen, sőt káros. A magyar hírlapok elég terjedelmesen közlik a tanácskozásokat, és pedig különböző szellemben, így tehát országgyűlési lap szükségtelen. — De nemcsak szükségtelen, hanem káros is, mert a lap azon párt szellemét fogná terjeszteni, melyhez maga a szerkesztő tartozik, 's a hazában könnyen azon vélemény terjedhetne el, hogy a szerkesztő szelleme, az egész országgyűlés szelleme. A t. rr. maöök érzették, hogy az illy lap részrehajló fog lenni, és azért kapcsolatba hozták egy büntető törvényjavaslattal, a mi új ok ismét az indítv. el nem fogadására; mert azon javaslat két fontos kérdést, t. i. censura és jury kérdését mellesken dönti el, melyet pedig ex professo kell tanácskozás alá venni. A censurára néve azon észrevétele van, hogy majdnem minden országban, hol a szabad sajtó nem forradalom, hanem törv. hozás útján jött létre, a hírlapok mindig utólagra mentettek fel a censura alól. Mi pedig a tudományos könyveket, a röpiratokat censura alatt hagyjuk, és az újságokat felszabadítjuk, 's így ott kezdjük, hol más nemzetek végzik. — Pártolja Péchy ö mlga indítványát.

Báró Wenckheim Béla: Egyértelmben van gr. Majláth, hogy a naplónak és országgyűlési lapnak gyors megjelenése ki nem vihető. A tárgyalást jelenleg nem látná szükségesnek, ha biztosított látna a h. t. tanácshoz érkezett rendeletekben, hogy az tudunk nélkül meg nem változnék. Nem kívánja, hogy most elfogadtassék a szabad sajtó és jury kérdése; csak arra kéri a m. főrköt, hogy ne adnák a rr. izenete tárgyát meggyeszer is azon választ, hogy a szabad sajtót majd tárgyalni fogják, mert ez a dolognak halogatása lenne, csak valamikor az országgyűlés végén vétetvén fel. E szerint a törv. javaslatot részletesen pontonkint felvenni és tárgyalni ohajlja. —

Gr. Vay Ábrahám, marmarosai főispán: Nézetek szerint a rrket nem más ok bírhatta az orsz. gyűlési lap létrehozására, mint hogy — a melyket itt mondatnak — híven hangozzanak el a hazában. A praeventiv censurára néve ugy vélekedik, hogy azt, a mi törvényesen soha meg nem volt, eltörölni sem lehet, 's midőn azt a rr. megszüntetni ohajlják, csak törv. hozói köteleességeiket teljesítik. Az aggodalmat onnan származtatja, mert hazánk két ellenséges táborra levén szakadva, a hírlapok saját érdekében használják fel az országgyűlési tárgyalásokat. A rr. kívánatát in teszi pártolja.

Kiss Pál, tengermelléki kormányzó: A szabad sajtótörvények általános tárgyalását kívánja. Magyarországon nyilvánult a szabad sajtó iránti kívánat, és ha a sajtó jelen állapotban csak 10—15. évek ellöttel összehasonlíthatik, nem tagadhatni, hogy e tekintetben lényeges változás történt, — sőt ö fensége kegyelmétől még most többet is várhatunk. A dolgok ez állapotában a lapok iránti kérdést nem lehet kivenni a sajtó általános szabályai alól. Bajorhonban is a nagyobb kiterjedésű könyvekre és röpiratokra teljes szabad sajtó létezik ugyan, de a hírlapok különös megszorító szabályok alatt vannak. Nem ohajtván tehát visszászan haladni a zempléni főisp. helyettes indítványát pártolja.

Gróf Andrassy György, sárosi főispán: Sajnálkozik, hogy e tábla ismét csak nemleges állásra van kárhóztatva; de a hibát nem a táblában keresi. A szövegen levő tárgyra megjegyzi, hogy a rr. izeneteiben sok fontos dolog van, péld. jury, censura 'stb. mit mellesken elintézni nem lehet. Az országgyűlési újság legyen a szabad sajtónak következménye. Egyébkint az izeneteiben álló ezen kitétel ellen, „a nemzet ohajtása“ ovást tesz, 's nem látja által, miért kívánják minket a t. rr., mint a nemzet és törvényhozás egyik alkotó részét, a nemzet köréből kikerleszteni. Ezt a m. szónok csak azért jegyzi meg, hogy a naplónak nyoma legyen.

Gr. Pálffy József: Nem a felett sajnálkozik, mint Sáros megye főispánja, ki azt mondá, hogy e tábla nemleges állásra van kárhóztatva; hanem azért, mert 1832ben épen főispán ö mltsza, mint Torna megye akkori akkori orsz. újságot indítványozott, 's így a mit akkor megemészthetőnek tartott, azt most megemészthetlenné találja. — Az zempléni főisp. helyettesnek okaira, melyek nem újak, nem felel, hisz azoknak czáfolatát megolvashatja a mult országgyűlési naplónban. Szóló ohajtaná, hogy az előterjesztett törv. javaslat egyes pontjai megvitatásába boesátkozzánk, 's reméli, hogy a rendek okáinknak fognak engodni. — Arra néve, mit gr. Majláth mondatott, hogy az orsz. újság a szerkesztő pártizeltemét fogná viselni, — azt feleli, hogy épen illyen lap által szünnék

meg az agitációnak azon neme is, mely eddig a kormánypárt által egyoldalulag gyakoroltatott. Pártolja a rr. javaslatát.

Gr. Széchenyi A.: Szóló előtt felszóltat m. ur hivatkozva a mult országgyűlési tárgyalásokra, feleslegesnek vélte hosszabb okoskodásokba ereszkedni és az ellenvéleményeket czáfolat végett az akkori főrendi naplóra utasította; a mennyben általa szinte semmi új okok elő nem adtak példáját követve őt szóló szinte a mult országgyűlés naplójára utasítja. Magát a dolgot tekintve elismeri ugyan b. Wenckheim ö m. észrevételeinek fontosságát, és részéről is azt hiszi, hogy bármily tágas tér nyitottat legyen az országgyűlési közleményeknek, addig mégis, míg ez csak kormányi intézkedés által történik, melynek tartosságára néve semmi alkotmányos biztosíték nem létezik, a kérdést megoldottnak tekinteni nem lehet. De ha ennél tovább megyünk, vagy olly tőrre kell állítanunk a kérdést, mely mint azt gr. Péchy megjegyzi, a sajtó egész ügyét praeventálja, vagy mint azt gr. Majláth J. helyesen kifejté, olly országgyűlési lap megállapítását határozzuk el, mely ha a napló gyorsabb és olesőbb megszerezhetősen tud megy, hazánkban teljesen impracticus vállalat; hozzájárul, hogy a t. rr. törvényjavaslatának elfogadása által egyáltalában nem lenne elérve a kitézött czél. Nem akarja vitatni, helyes-e hogy nálunk a törvények mindig csak az országgyűlés végén sanctionáltak; nem akarja állítani, hogy az mindig úgy volt, és hogy annak törvényesen így kell lennie; de a fenálló gyakorlat mellett, melyet ignorálni nem lehet, a jelen törvényes intézkedés épen akkor lépne életbe, midőn czélja megszűnnék; ha pedig hatása a jövő országgyűlésre lenne, akkor ezen czél a t. rr. által javaslatba hozott általános sajtóbeli intézkedések által szinte elérhető. — Felhozottat a sárosi főispán ellenében, hogy ö 1836ban a rr. tábláján az országgyűlési újságot indítványozta, most pedig a t. rr. izenete ellen nyilatkozik. Azt hiszem — ugymond — elég lesz az akkori állapotot a mostanival, a sajtó iránti akkori szerény kívánatokat annak jelenlegi szabadabb mozgásával összehasonlítni, hogy t. barátom minden részrehajlatlan bíró előtt a következtetés vádjától fölmentessék! Egy nm. főispán az előleges könyvvizsgálat törvénytelmek nyilatkozattat, részéről soha a censura ellen vagy mellett fölhozott törvényezikkekben nagy súlyt nem helyeztem, minekutána azok mind a dolgot csak mellesken érintik, 's így bizonyítgól szolgálunk, hogy a törvényhozás e tárgy iránt kimerítőleg nem intézkedett, de ismétlem erre néve a m. országgyűlésen fölhozott meggyőződésemet, hogy a sajtót minden megszorítás nélkül hagyni nem lehetvén — mit senki sem tagadand — a kormány alkotmányzererüleg épen csak olly rendszerrel választhatott, mely előleges vizsgálaton, nem pedig utólagos büntetéseken alapszik, melyeket törvény nélkül kimondani vagy alkalmazni egyáltalában nem lehet. — Az előhozottakkal fogva, midőn szóló gróf a jelen kérdést a sajtó tárgyával összekötésben látja, de a t. rr. kívánság a jelen országgyűlésen törvényjavaslatok elfogadása által sem érhetnék el, a mennyben pedig elérhető, a m. főrendeknek maínap ö es. k. főherczeghez tett kérelme által elősegítették, ezeknek az izeneteiben megemlítése mellett gr. Péchy indítványát pártolja.

Gr. Batthyány L.: Csekély nézete szerint azon argumentatio, miszerint a mult országgyűlésre törtézők hivatkozás, mindkét részre áll ugyan, 's bár igaz, hogy a t. rr. a mult országgyűlésen kifejtett nézeteikhez ragaszkodnak, és semmi új argumentumot nem hoznak elő; de ha a m. főrk. mindig új okokat kívánunk, akkor sohasem fognak az ismétlésekből kivergődni, és akkor az egyszer megbukott tárgyat mindig mellőzni kellene. Szóló azt hiszi, hogy nincs igazsága annak, ki egy cathgoriába állítja a törvényes beszédekkel a más privat újságban foglaltakkal; de látja, hogy kik in possessorio vannak, azt nem könnyen fogják kibocsátani; a ki szenved, az mi vagynak, 's igen magasztos nézeteket kellene a másik pártól feltenni, ha e jogot kezzeiből kibocsátaná. — Hogy a sárosi főispán következtetésébe nem esett, midőn azt mondatott, hogy a mostani állapot sokkal rosszabb mint a: előbbeni, szóló gróf is elismeri, mert akkor részrehajlatlan volt a censura, és számúzte a gondolatot egészen, most azonban meghamisítja 's elferdíti egészen. A ki nem hiszi, olvassa meg a hírlapokat, 's látni fogja, hogy a h. t. tanácshoz érkezett úrvös rendelmény eddigelé sikerbe nem ment. — Gróf Széchenyinek válaszolja, miszerint a magyar jus publicum szerint a censurára néve nem lát különbséget a kormánynak törvényküvili és törvényellenes eljárás között, mindkettőt alkotmányellenes procedurának tekint. Pártolja a rrket.

Gr. Teleki Dom.: Méltóságokt kívánják, hogy a szabad sajtó ügye ex professo tárgyalassék. Szóló ugy hiszi, hogy a ki a kevesebbet nem adja meg, attól várni nem lehet, hogy a többet megadja. — Okoskodás ezekben központosul, hogy a hol censura van is, törtéhetnek egyes kivételek; vannak olly társulatok, melyek irományaitak censurái befolyás nélkül terjesztik nyilvánosság elibe, 's illyen kivételes testületnek nézi szóló az országgyűlést. Szóló teljesen bizik azokban, mit nádor ö fensége előadni méltóztatott. Ha a rendet a szabadsággal párosítani akarjuk, ehhez első lépés a nyilvánosság. — A rr. e részbeni véleményéhez járul, 's az előterjesztett t. javaslatot pontonkint felvétetni ohajlja.

Bu sán Herm. Horvátország köv.: Küldői kívánják, hogy a sajtószabadságra néve olly törvény alkotassék, mely az előleges censurát az alkotmányos elvvel megegyezőleg szabályozná, 's e szerint a rr nem pártolhatva, elfogadja gr. Péchy Em. indítványát.

Popovits Bazil, munkási g. e. püspök: Ezen fontos ügyet, melynek igen sok ágai is vannak, elkülönözve tárgyalni szükségesnek és tanácsosnak sem tartja, minthogy a vitatások közben olly elvek is merülhetnének fel, melyek nagy zavart okozhatnának a sajtó szabadságának kérdésére néve. Már a dolog természete is azt kívánja, hogy a szabadság előbb a terjedtebb munkálatokra 's csak azután a lapokra

terjesztessék ki. Azt hallá, hogy mivel a censura törvényesen nem létezik, annak eltörleséről szó sem lehet. Szóló ugy hiszi, hogy az csak annyiban nem törvényes, a mennyben törvény szerint különösen meghatározva nincsen; van azonban nyoma az 1790: 67. t. ben is a censura fenállásának. És minthogy a t. rr. igérik, hogy az általános szabad sajtó iránti nézeteiket előterjesztendik, akkoron a jelen ügy is tárgyalatni fog. — pártolja a zempléni helyettes indítványát.

Gr. Almácssy Móricz, és gr. Zichy Henrik, mosonyi főispán: hasonló okok miatt gr. Péchy Em. indítványához járulnak.

Gr. Andrassy Gy. sárosi főispán: Gr. Pálffy J. nek válaszol, miért kívánta szóló gróf 1836ban az országgyűlési újság létesítését. Azon időben — u. m. szóló — a hírlapokban csupán pusztá tények jelentek meg, részrehajlatlanul 's minden polemizálás nélkül, mint ezt gr. Batthyány L. is megemlité, — mi annyi volt csak mint semmi. És akkor is csupán azt kívánta szóló, mi mellett jelenleg szólalt fel, tehát nem következtelen; sőt kijelenti, hogy ha akkori indítványa elfogadtatott volna, a sajtó szabadságának kérdésénél már is tovább lennénk.

B. Vay L.: Azon ellenvetésre, mely szerint a czél, az illy újságra néve a jelen országgyűlésen el nem értheték, szóló azt válaszolja, hogy ez a t. rr. nek sem volt szándokukban, midőn a országgyűlési újság ügyét nem azon izeneteiben terjesztették előnkbe, melyet nádor ö fenségehez intéztek, 's az által épen a jelen országgyűlésen ideiglenesen intézkedni kívántak. — A praeventiv censurára néve megjegyzi, hogy az már nem szükséges, és senki sem is szólalt fel mellette Horvátország követén kívül. — A sárosi főispán óvásira, ki az országgyűlési lap létesítése iránti izenete nek ezen szavaiban „nemzeti ohajtás“ megütöközt, azt feleli, mikép nem hallotta, hogy valaki a mostani állapotot továbbra is megtartani ohajtaná. — A rendi törv. javaslatnak pontonkint felvételét sürgeti, 's nem kívánna azon régi kerekvágásban menni, mely ugy sem vezet célhoz.

B. Majláth ényei A. lipői főispán: Pártolja gr. Péchy M. által tett azon indítványt, mely ellen gr. Pálffy József azon kifogást tevő, hogy abban semmi új ok nincsen. De mivel a rr. izeneteiben sem foglaltatik valami új, nincsen ok, miért ne maradnának a főrk. is régi nézeteiknél. Sőt még az ellenvető gr. urtól, kitől új eszmék előhozását méltán várhatunk, sem hallottunk csak egy új szót is. — A censurát szóló főispán sem tartja törvényesnek, mert azt törvényeink el nem fogadták; sőt az eredmények után itélve, a most fenálló censura nemcsak nem törvényes, de minden rendszer és megállapított szabályok nélkül működő önkényes valami, mit leginkább bizonyít az, hogy telivérü conservatívoktól is hallatszott abeli panasz, miszerint az ellenzék irányában írott erősebb cikkek kinyomatását a censura még nem engedte. A hírlapokra néve is, ugy látja szóló, hogy most rosszabbul állunk mint annak előtte; mert azelőtt a szónokok nevei ki nem tétetvén, a hírlapi tudósítók által a szónokokra vonatkozott ferde és hamis állítások takarva maradhattak, most azonban a nevek kijelelése mellett a szónokokra ügyetlenül reá fogott előadások tökéletes evidentiába kelleknek, mi az illető szónokokra néve természetesen igen kellemetlen, és azért a gyors íróknak, és a hírlapok számára jegyző egyéneknek kétértelműt figyelmet kellene fordítaniok. — Szóló a distinguálásoknak ugyan nem barátja; de gr. Batthyány L. ö mlga általános elv gyanánt felállított azon állítását, hogy „a kormánynak törvényküvili intézkedése a törvényellenesivel ugyanaz“ — distinguálnia kell, hogy olly alkotm. országokban, hol a fejedelem és nemzet jogai tökéletesen ki vannak fejtve, a törvényküvili és törvényellenes intézkedés jóformán egyre megy; de nálunk, hol a jus publicum olly igen hiányos, hol a fejedelem és nemzet jogai fölött a controversiák most is folyának, hol bizonyos esetekben semmi törvényes provisio nincsen, a törv. küvili eljárást a törv. ellenessel egy cathgoriába tenni nem egészen lehet, és néha olly szorogató körülmények jöhetnek elő, hol a legnagyobb zavarok nélkül a kormány nem lehet nem intézkedni; illyen péld. a sajtó ügye is, melyben törv. szabályok nem lévén, a sajtót pedig len minden praeventiv és repressiv korlátok nélkül szabadon hagyni még sem lehetvén, kellett ideiglenesen valamiről gondoskodni, mi azonban még nagyobb indokul szolgál arra, hogy a t. rr. a sajtó ügyét mielőbb egész terjedelmében tárgyalják, hogy az illy egyoldalú és semmikép sem helyeselheto eljárások szükségé megszűnjék.

Lonovics József, esanádi püspök: Azon fontos okokhoz, melyeknél fogva a m. főrk. a jelen ügyet mellőzendőnek vélik, egy figyelemre méltó példa is járul. T. i. néhány év előtt a francia alsó kamarában felmerült 's hosszasan megvitattott egy illy lap szükségének eszméje, 's noha az sokak által pártoltatott 's a ministerium által sem ostromoltatott, önkint is lemondtak arról későbbben ugyanazok, kik azt szóba hozták, midőn a tanácskozás folyama alatt annak felesleges volta, észszerűtlensége 's kivihtelenségéről meggyőződtek. Ugyan ez áll nálunk is a javaslat lapra néve, melyhez egyébkint is hasonlóly egy alkotm. országban sem találhatni. Egyébiránt ha nem is pártolhatja szóló ö excellja a t. rr. javaslatát, osztja

*) Szabadjon itt a szerkesztőség részéről egy megjegyzést tenni. Az országgyűlési tudósítók a legnagyobb gondot fordítják arra, hogy közléseik hívek legyenek. Jó helyről, honnét a beszédeket kellőleg kivételnek, számmukra gondoskodva nincsen. Nagyobb terjedelmesség nem eszközölhető, mert már most is minden egyebet kiszorítanak az országgyűlésről tudósítások. Nagyobb dimenziójú lapok, mint a mostaniak, azon esekély árért, melyet az olvasók magyar lapokért fizetnek, méltányosan nem kívánthatnak. A tanácskozások folyama alatt ritkán van tökéletes csend. Ha bővebb közlések kívánatnak, ugy több egymást felváltó tudósítók alkalmazása, nagyobb dimenziójú lapok, és teljesen szabad tér szükségesek. Mind ez olly dolgokat föltételez, mikt résztint a közönség nem kíván megadni, részint pedig a hírlapszerkesztők eszközölni nem képesek.

Szerk.

azonban országbíró excellencia elhajtását, hogy a sajtónak tágabb kör nyitassék és szabadabb mozgalom nyujtassék; de egyszerűsége túl menve sárosi főispán ő maga kívánatán, őszintén ohajtja, miszerint hírlapjaink országgyűlési beszédeinket a szónokok jellemének és beszédének szigorú kiméltével, tetszősük szerint bírálhassák, taglalhassák, és irányunkban — kello korlátok közt — használhassák a szó minden fégyverét, az attikai sótlul kezdve a legesipősebb fogig, és az egyszerű ezafólattól kezdve a legkeserűbb iróniáig. — Es miután a törvényhozónak hatásköre oly nagy, és neki állásánál és rendeltetésénél fogva oly sok szabad, és előadásában és javaslataiban tartózkodó és ovatos legyen, és hogy mindent ne merjen, — ezt csak egyedül a sajtó vagyis azon félelem teheti, hogy szavait és ferde nézeteit a sajtó fel fogja kapni, benezése alá venni, és kiméltlenül megróva — pelengérré állítani. — A censura iránti nézetei ő exejának az újabb időkben tetemesen változtak, és azoktól, miket a lip-tői főispán kifejtett, nem messze állanak, és most csupán annyit jegyez meg, hogy a megelőző censurának legnagyobb baja az, hogy azt legjobban akarattal és kellelőleg kezelni lehetlen. Többire fentartja magának ő maga a törvényjavaslata nézve annak idejében nyilatkozhatni. — (Vége köv.)

Rövid közlés. A dec. 17ki kerületi ülés előtt a követi táblán zártajtaju tanácskozmány tartatott, azon esemény folytában, mely dec. 16kán este az országgyűléshez tartozó némely egyének és az őt álló katonaság között történt. A tanácskozmányból kir. személynök, mint a tábla elnöke, ezen esemény megvizsgálása végett vegyes küldöttség kieszaklésére kéretett meg. — Az ülésben a választéllirai viták megszűntek. Pest megye indítványa fogadtatott el 25 szótöbbséggel 22 ellen. — A december 18ki kerületben a magyar nyelv és nemzetiség tárgyában Trenesen követe által jeles indítvány tételén, és bővebb tárgyalása a mult országgyűlési ez értelmi okiratoknak kinyomatásáig elhalasztatván a honosítási törvényjavaslat iránt folytatott a tanácskozás. Az ülés végén a ker. elnökség jelenté, hogy kir. személynök ő maga a bepanaszolt esemény megvizsgálására küldendő vegyes küldöttséghez a tábla részéről három tagot kinevezni méltóztatott. —

Megyék.

CSANÁDBÓL. Makó, dec. 13. 1847. Folyó hó 13án megkezdett közgyűlésünk felvilágosításul szükséges megemlítenem, hogy a közelebbi tisztújítás után másodalispánságra ki nem jelettetvén Rónay János, Bánhidyalbert és ennek pártja a többség, őt előre Posonyi Ferenccel követül tűzte ki. A csanádi ellenzék Bánhidyalbert gyanúsításával Rónay Jánost maga részére vonzani akarták, de ő észrevéven magát és bizván az adott szóban, meg sem is eszalokozott: minthogy a követválasztás előtt néhány nappal fellépett egyének ellenében Bánhidyalbert és pártolói által minden ellenzék befolyás nélkül követül el is választott. Rónay János megválasztása előtt, és esküje után magát szabadelvi kormánypártjának vallá; az ellenzék más oldalról kezdé eselszövényeit, a fellépett de nem pártolt egyének mellözéséből vést jósolva a Bánhidyalbertnek, vezérök Návoy Tamás Kovács-házára ment, egy kormánypártival. (kit némelyek követnek akartak), és barátival Bánhidyalbertnek megbuktatására egyezkedendő; a siker elmaradtával híreszteltetett az ellenzék által, hogy Rónay János Csanád vármegye utasításának félretételével a követválasztás előtt kezét adott volna Návoy Tamás pártjának, később gr. Batthyány Kázmérnak, sőt magát az ellenzék követek sorába is írta volna; és ezek miatt Bánhidyalbert, Rónay Jánost visszahívatni akarták. Illy ellenzék mozgalom közt kezdetett meg jelen közgyűlésünk Bánhidyalbert első alispánunk elnöklete alatt szokott szónoklattal, mindenkit arra kérvén, hogy a személyes kérdések mellözésével egyedül a haza felvirágzását eszközölő ügyek tárgyalassanak; és e célból előterjesztése folytán a követektől érkeztett országgyűlési tudósítások vétettek fel. Ez meg lévén Markovits Antal betanult beszédében kiemelé Rónay Jánosnak a választéllirában Pestmegye szellemében tett szavazatát, Posonyi Ferenccel pedig az ellenszavazatért kárhoztatá; indítványára a követek külön levelei felvételén az ellenzék erősen vitatá, hogy Rónay János tartotta meg az utasítást; illy értelemben szölkottak többségi elzök, N. L.—Jó is. Bánhidyalbert első alispán kijelenté számos barátival, hogy egyik követ felett sem akar pálcázni törni, mert a választéllirai utasítás hiányában mindenkit követ meggyözödése szerint szavazott, és ezt mellözve az utasítást készítő küldöttség javaslatát adjuk utasításul: hogy ő felségének, a magyar nyelvnek természeteti jogába általa lett beiktatásért, ugy a nemzet kívánságából merített korszerű előadásaiért tisztán haladó köszönő választéllirás tétessék; a sérelmek pedig illyeknek országgyűlésileg ismertetvén külön felírásban förtjenek. — Az ellenzék egyik követet sem akarván sérteni, utasításul adatni akarta Rónay Jánosnak a pestmegyei szellemű szavazatot; nyiltan kijelenté Sántha Sándor, hogy az ellenzék nem választá követének Rónay Jánost; de mivel ő a csanádi ellenzék képviseli, csak azért pártolja, mert ha ezt nem tenné, Rónay János nem szavazhatván az országgyűlésen meggyözödése szerint, le fogna mondani követségéről; illy ezifrábbnál ezifrább előadást hallván a nemesség az ellenzékkel ugyan, de más értelemben szüntelen kiáltá „éljen Rónay!” Az ellenzék többségben lévén magát megkezdett szerepét folytatá, közülök némelyek többször izgatva szölkottak, míg mások előadák, hogy a követek a megvét képviselvének annak utasításait, nem pedig meggyözödéüket tartoznak előadni, a választéllirában egyik sem szegé meg

utasítását, mert nem volt, és ezért adni kell utasítást, és így szó sem lehet a követek megsértéséről. Az elnök a kiáltásokat és szölk többségét látva kimondá mint fentebb előadám az utasítást készítő küldöttség javaslatát végzésül. De a többséget ismerni nem akaró ellenzék a nemesség közé menvén, majd egy majd más fogással részére hódítani akarta. Az elnök tehát, hogy kimondását a többség akarátának bebizonyítsa, beleegyezett az ellenzék azon kívánságába, hogy két részre álljunk; a magára maradt ellenzék látván kisebbségét nagy zaj és mozgás közt szavazat által új ostromot kezdett: az elnök szavazatszedő küldöttségét nevezvén ki, az ellenzék szám így sem szaporodott; az ellenzék tehát más teremben kívánta a szavazást, a többség által ez is megengedtetvén a Bánhidyalbert körül fogó nemesség „éljen Rónay! Posonyi!” hangoztatá. Az ellenzék itt sem nyugodván meg új eselt vetett az által, hogy ne adjunk új utasítást, a nemesség kiálta is „nem kell új utasítás”; de az elnök előterjesztvén, hogy itt új utasításról szó sincs, csak a választélliratra nézve, melyben utasítás nem volt, kell adni; tehát nem újat, és azonnal véle a nemesség szavazására indulván, az eredmény az lón, hogy az ellenzék 46 — a liberális párt 132 szavazatot nyert és így az utasítást készítő küldöttség javaslatát utasításul adatott. — A nagy lármban és mozgásban mindenki szavait nem lehetvén közölni, de az ellenzék régen elesélt szálmával nem is akarván bibelödni, mégis meg kell említenem, hogy a csanádi ellenzék Rónay János személyét csak ürügyül használta Bánhidyalbert megbuktatására, és itt van helye megemlíteni, hogy Rónay János a csanádi ellenzéknek meg nem köszöni, hogy becsületét, esküjét önrdekének kivánsága végett koczakura tette, azt híresztelvén róla, hogy a csanádi ellenzék képviseli az országgyűlésen, melyből következnék, hogy Rónay János nemcsak a többségnek adott becsületét, hanem esküjét is megszegte volna; ha tehát Rónay Jánosnak mint a csanádi ellenzék kijelenté, követségéről lemondása csakugyan megtörténék, eszalhatlanul igaz volna, hogy Rónay János a csanádi ellenzékkel megválasztása előtt kezét fogott, hogy ezt tette gr. Batthyány Kázmérnal, sőt hogy magát az ellenzék követek sorába is írta. A későbbi eseményeket előjöttük után közölend. — Rendes levelező.

SOPRONYBÓL. November 22kén tartott megyei közgyűlésünk kitűzött tárgya volt: a követek utasításának hátralévő részét megállapítani. Miután tehát a követeknek első tudósítása felolvastatott, szönyegre került az országos tárgyakban kiküldött választmány véleménye. A legelső pont örömet fejez ki a nádorválasztás sikere fölött, és bár az országos felírásban a megyei követek voksa is foglaltatik, a megye rendkívüli örömet különös felírásal is kívánja ő fensége elibe terjeszteni. A nádori eskübe jövőre beiktatni ohajtjuk az alkotmány és törvény megtartását. N. S. th. jövőre azt is indítványozta, hogy a kijelölés felolvására után mielőtt a választás történék, a megyék utasítása bevárassék. Az elnökhelyettes nem kíván nádori restauratiókat tartani, és fejtegeté, hogy ez sem nem jó, sem nem szükséges. Kevés vitát után régi kedvenc eszmék elfogadtatott, mert mi már hiába igen szeretiünk utasítást adni mindenre, és vannak urak, kik igen félnek, vajjon mitől? a haladástól! — A kir. városok iránt értesülvén a követek második leveléből, hogy kerületi választmány fog kiküldetni, ennek munkáját bevéjük. N. S. th. nem tud a városok 16 voksalval megbatkozni, ezt sokalja, és miután e részben indítványai val mind az előbbi gyűlésen, mind a választmánynál bukkott, most, ugymond, ujjal lép fel, hogy az egyes megyék voksa a lakosság számához irányozassék. Azonban az elnök által figyelmeztetett, hogy már ezen indítvány is megbukott. — A káptalanok voksa iránt a választmányának tagadó véleménye ellen T. esperes és th. emelt szót, és az egyházi rendnek az alkotmányos nemzet fejlődésében, és polgárosításában érdemei iránt a történet évkönyveire hivatkozva kérte azon jognak helyreállítását, melyet az országos világos törvénye nyujtott, és mely új törvény nélkül meg sem tagadható. N. S. th. tiszteli az egyházi rendet, de fél a 24 voksal tulsúlyától; de vajjon kit képviselének a káptalani követek? azt a néhány fötisztelendő urat? hisz ezek a megyékben is igen hatályos részt vesznek, miután tehát a törvény ellenzék gyakorlat által el van törölve, ezt változtatni nem akarja. — Az elnök nem véli idejét, hogy a politikai jogok megszorításának, a világos törvény alapján pártolja az egyházi rendnek, mely hazánk körül magának oly kitünő érdemeket szerzett, méltó kívánságát, és részére négy voksal indítványoz. — P. J. thiró: ha már a kath. clerusnak adatnék szavazat, akkor ő a protestans superintendensnek is követel. — Sz. L. azt hallotta, hogy nem kell régi törvényeket változtatni, hiszen akkor nem lehet haladás, és akkor holmi haszontalan és régi rozsz törvények is állnának. — A végzés tagadó maradt. A kerületek iránt megjegyzé az elnök, hogy a választmány midőn azt mondja, rendeztessenek és voksaikat gyakorolják mint eddig, hibás véleményben volt, mintha a kerületek tetleg gyakorolnák voksaikat, tehát azt kell mondani, rendeztessenek és azután szavazatuk számíttassék. Elfogadtatott. — Az urbéri megválasztás a választmányra a földesura kényseritőleg, hasonlókép a jobbágyokra is így ohajtja megrendelteni, ha a községnek 3/4 része kívánja. Ohajtja továbbá a megválasztás szellemi eszközökkel, jelesen a földesuri hatalom alól feloldás, és a megválasztott községnek a politikai jogokban a képviselét utján befolyása által elősegíteni. — Az elnöknek, ha a két szó „képviselek által” kihagyatik, nincs ellenvetése, és csak

azt ohajtani még, hogy a megválasztás hitel-intézet által mozdíttassék elő. A mi a képviselétet illeti, ezen eszmét rosznak és károsnak tartja, vajjon nincs elég nyers erő a megyékben? még ezt kívánják a rendek szaporítani? majd ha a sopronyi 250 helységnek kupak-tanácsa magokhoz hasonló 500 embert küld ide, tessék azzal tanácskozni. Maga a szabadság érdeke megkívánja, hogy annak kezelése az értelmes osztályra bízassék, ez iránt pedig a statustudomány a bírtok arányon kívül eddig más kulesot fel nem talált. — De ezen eszmétől pártkülönbösg nélkül visszaretentek a rendek és kettőnél többs pártolóra nem talált, kik közül O. tisztb. aliggyész az egyéni jutalmazást különben is jobb erkölcsi ingernek véli a megválasztásra. Az ellenzékiek közül N. S. th. és gr. Sz. J. az elnök indítványát a választmányénál szabadabb elvűnek ismerik, az utóbbi felette örül az elnökkel a haladás terén találkozható, ugy annak is, hogy a nyers erő ellen szölk, de eszalokozik, mert nincs oka panasza, ellenben szölkónak van. — A conservatívok részéről Sz. S. th. különösen azt említtette meg, hogy a jobbágy bírtokmaximuma törvény által meg lévén szabva a census nem alkalmazható. — (Vége köv.)

BIIHARBÓL. (A rendk. közgyűlés folyt.) Felolvastatott a megyei választmányának, a kegyelmes királyi előadásokra tett véleménye, melyet rövid foglatban itt közölni nem találtam feleslegesnek; ugyanis I) a katonai élelmezés és szállásolás tárgyában: Mivel a javaslat a mellékletei oly nagy kiterjedésűek, hogy dec. 2ig egyebetni nem lehetne, de a kerületi választmány véleményét be kelleve várnai, addig, hogy adatok készen legyenek, másodalispán ur a debreczeni tartományi főbizost kérte, hogy a kezénél levő adatokból felvilágosítást adjon, tíz év alatt mennyi vesztesége volt a megyének a katonai élelmezés és szállásolásból, földi pénztárnok és számvévo urak; szinte tíz évről vessék ki ezeket, kiemelvén mind a nyilvános mind a kipuhatható veszteségeket; meghagyatott a követeknek, hogy ha mégis a tárgy tanácskozás alá kerülne, mielőtt ez utasítás felmegyen, a mult országgyűlésen már megajánlott és ő felsége által is elfogadtott 1 millióra szavazzanak. — 2) A sz. k. és bányavárosok országgyűlési szavazatai kello nyomtatékára, — ugy az egyházi rend és szabad kerületek törvényes szavazatjogára nézve: A sz. k. és bányavárosok, ugy a sz. kerületek szavazására nézve a mult országgyűlésen történt megállapodást tarták meg; az egyházi rend szavazati gyakorlata azonban az országgyűlés általános rendezése mostani állapotában hagyassék. — 3) A sz. királyi és bányavárosok belszerkeztékének elrendezése iránt: A választmány véleményét e tárgyban a mult országgyűlés által felterjesztett törvényjavaslat egybetevése után terjeszthető elő, de ezt a kerületi választmány véleménye leküldéseig el kell halasztani. — 4) Az örök bevallásról, nemesi ingatlan zálogokról, zálogpercekéről, a nemesi javak teleknyvvéről, a betáblázásról és a megyei törvényeszközről leküldött törvényjavaslata nézve: Szinte a kerületi választmány véleménye lenne bevárando. — 5) Az urbéri örökvaltságra nézve: Van anyautasítás. — 6) A kereskedés és müipara nézve: Magokat az utasításhoz tartván, a közlendő hivatalos kimutatásokat és a rendek nézeteit a megyének küldjék meg. — 7) A központi és fiu-mej vasutról és a tiszaszabályozási vállalatról: A vaspályák nagy hasznát átlátván, és mert az előbbi utasítások is oda nyilatkoznak, igyekezzenek, hogy azok nemzeti közöltségen építtessenek; ha nem lehetne, kamathbiztosítási melletti létrehozásához is hozzá járulhatnak, de országgyűlés által meghatározandó módok és rendszabályok alatt. A Tiszaszabályozást is elősegítsék, de a kamathbiztosításba addig ne ereszkedjenek, míg a megye elhatározóbb utasítást nem ad. — 8) A részek visszakapcsolása tárgyában: Addig, míg a visszacsatolás tetlegesen meg nem történik, a törvényjavaslat tárgyalás alá ne vétessék. — 9) A büntető törvénykönyv és javító rendszerre: Előbbi utasításukhoz tarták magukat. — 10) A kinstár követelesre: Ez a kinstár részéről hitelesen mutattassék ki, hogy hová fordítása is; addig ígértet ne tétessék. — 11) A berekesztésben foglalt intézkedési kegyelmes kívánatot illetőleg: A követek a tanácskozásonk kello illedelem, rend, és mércklettel leendő tartására nézve minden lehető intézkedéseket életbeléptetni igyekezzenek. — A választmányi munkálat elolvastatván, midőn az alkotmányos haladás baráti látták, hogy a választmányi jelentésben foglaltakra nézve azon szokatlan vélemény — miszerint ezen k. királyi előadásokra megválasztmányi és így ennek következtében közgyűlési tárgyalás utáni utasítást követeink addig ne kapjanak, míg ezek iránt a kerületi választmány nézetei és véleménye, az ezeket alapító adatokkal együtt, a megyével közölve nem leendnek — foglaltatik, erre magok nézeteit, a legtisztább hazafüi érzelmelem és a magánvélemények legmérsékeltbb nyilvánításával adnak elő: hogy t. i. honunkban, hol a választások általában véve nem mindenkor a megyei elismert való érdek szüleményei, a követek törvényes régi szokások után is, ezt kívánván a megyei municipális állás és megyei külön érdekek is, soha és semmi esetben utasítás nélkül fel nem küldethetnek, ott fen nem a követek, hanem a megyei hatóságok öszvege lévén képzelhető; ezért a követek többségben különös hiteltétel mellett köteleztetnek egyéni véleményüket küldöik utasításának alárendelni; és ha ez mint megyei állodalunk palladiuma, a legkisebb tekintetü tárgyakra nézve áll, minél inkább állania kell oly nagy fontosságú tárgyakra nézve, minők a k. királyi előadások; — kívánatuk tehát, hogy a választmány ezen k. királyi előadásokat újra tárgyalja, és hogy megyei

intézkedés után adassék utasítás. — Az ellenzék részéről a megyei választmány véleménye pártolatott, hogy: mivel a királyi előadásokkal leküldött mellékletek tárgyalása hosszabb időt kívánna, a törvények helyes alkotásához pedig szükséges adatok nélkül, melyek csak a kerületi választmány útján juthatnak meg, reményesség nem lehet, sok munkálkodás nélkül ezek meg sem történhetnek. Eddig olvasván ezeket, azt vélné az olvasó, hogy hiszen ezek így maga rendén folytak, és hogy az ellenzék ezen figyelmet mindenesetre érdemlő nyilvánítása senkit meg nem sérthetett. De látható vala, az ellenzék azon néhány férfja után, kik megtartva az illedelem, s egymás iránti türelem szabályait, véleményeiket a felebbiekbe foglalva, ha talán heveseb elragadtatással is, de mindenestre sértés nélkül adták elő, mikint állottak fel felekezetiük fekélyét tevő több egyének, kiöntve gyanúsítgatásukban, és epés gunyáikban, fertőzött keblök érzelmeit. — Minden hona boldogságát szívén hordó hazafi azt várta, hogy illy közohajtásokat eltaláló királyi előadások tárgyalása körül e megyében is, mint hiszem honom leg többjeiben, a teremén kívül hagyatván a személyeskedés, legalább ez egy tárgyra nézve higgadt véleményesere, a nézetek különsegeinek mérsékelt ezafolása tünendik fel. Nem! Bihar daemona égve hagyá hiv küldöttei kezében azon átkos szövétneket, mellyel annyi jobbat, szebbet ígérő kebel dühlágra gyulasztatott. — (Folytatatik.)

POZSONYI HIRFÜZÉR. Egy magyar színészársaság telepedett meg egy itteni magánházban, hol f. hó 7. kezdette előadásait Obernyik K. Örökség-ével; igazgatója nincs, hanem rendezője, Komáromy Sámuel; halljuk, hogy előadásait csak német nyelvű pozsonyaiak látogatják, mert ezek ismerik a Schmid-házat, hol a nemzeti színpad létezik, mialatt a magyar vidékiek, a színlapi magyar utasítás — az országház kapu alatti járdáján keresztül balkézre, egyenesen föl — eligazodni nem tudnak, inkább a német színházba járnak. — Esmetársulat útján eszünkbe jut a magyarságról egy pár adat multkori állásunkhoz; egy érdemes fogadás a zöld-pinczón fogadóját az arany mézhez czímerezé; sokáig tünődünk e szó értelmezésén, míg végre a német felirásból megtanultuk, hogy a buzgó nyelvésziszár, mérő helyet fogadta azt fogadóját fölé; több vendéglőben a pinczerek, kikből országgyűlés elején fogóval sem lehetett volna egy magyar szót kihuzni, a magyar pénz esengését rövid idő alatt olly bájosnak találák, hogy most már a született német pénzét is magyarul számítják zsebre; történt ugyan, hogy bizonyos vendéglőben egy fiatal ember marhabust kért ezéklával, s kapott ugyanazt ezérnával, de ennek csak azon következménye lön, hogy a pinczér komoly lekorholás után ezérna helyett azonnal ott termett — ezédulával, honnan csakhamar érezhető magyarázatot nyert olly lévél, mellynek színéről, hasonlóságánál fogva, érthető következtetést vonhatott a veres répara. — Sok teli erszény megnyugtatóra hitelesen tudhatjuk, hogy egy itteni, négy tagból álló félelmes tolvajszövetség három czinkosa már a hatóságok börtönben ül, a negyedik pedig üzőben van. — Pozsony egypontú setésége fenyegeti; nem nap-hanem gyertya fogyasztás és illedelem a szapanosok forradalma következtében, kik a gyertya- és szapanár leszállítását úgy akarják megtorolni, hogy boltjaikat bezárják; ezek azonban hatóságilag felnyitattak s tulajdonosaik megfenyítették; de a fenyíték sem volt elég erős ezen setéségsbarátokat annyira felvilágosítani, hogy a hatóságok rendelkeznek ujonnan ellene ne szegüljenek, hanem azt várják, hogy illedelem megszappanoztassanak s tisztán álljon előttük, miszerint a felvilágosodás korszakában vakítani, illedelem setéséget terjeszteni nem lehet. Nézetünk szerint leghatályosb gyógyszer lenne illy izgágák ellen azonnal megbizni valami vállalkozó szellemű tozsért: lássa el a közönséget a kérdéssel iparcikkkel. — Legközelebbi csütörtökön este felé szokatlan izgalomnak volt a város színhelye; a főlovászmesteri hivatal és városház előtti tért sűrű népesoport lepte el, tűz következtében, mellyet nem valamely ház, hanem az országgyűlési ifjuság kebelében egy szivar gyujtott, s illedelem egy szivarozó zemplémegei követi irnoknak a katonaság általi bekísértetése idézett elő. A tény az egyik fél, az ifju, előadása szerint, ez: Ó, mint monda, a Dunaparton egy katonai raktár előtt, (hol állítólóg három nyelven fel van írva a dohányzás tilalma, ezt észre nem véve) szivarozólóg elmenvén, az ő szuronyát neki szegezte s szivarát elvetni parancsolta, mit ő meg is tön, a mellett, hogy az őrt egy komoly tekintettel megmérte, minek következtében az ott tanyázott katonaság által azonnal körülfogott s a főállomásra kísértetett. A másik fél, a katona így adja elő a dolgot: Ó, ugymond, a szivarozó ifjut egész illedelemmel figyelmeztette a tilalomra, a miért ez által azonnal arezon csapatott s a falhoz taszított; bement azután az ifju az ottani közel őrtanyára, és elpanaszlá, mikép ő az őrtől méltatlanságot szenvedett; az illedelem altiszt az őrt azonnal felváltatta s kihallgatván őt a történetekről, az tünt ki, mikép ő szenvedett bántalmat az ifjutól; minek következtében ez utóbbi körülfogtatván a főállomásra kísértetett, hova mind ezek folytán számos nép, ifjuság, és nézőség tolt. Idejéről, hogy utközben az ifjut gróf követe meglátván a katonai örök közt kísérteti, vele beszédbe eredett, s őt az őresapathoz közeledve kitérte, mi alatt szövétnes támadván, a katonák egyike, nem tudni mi okból, szuronyát szegezte reá; minélfogva a gróf közvetlenül az illető tiszthez ment, ki a gróf jótilála mellett az ifjut szabadon bocsátatá s a grófnak, a szuronyát reaszegezett katona ellen támasztott panaszát

jegyzésbe tevő. Innen nyomban felpanaszoltott az eset követ ur, az ifju, s később több követ által főlovászmesteri helyettes ő mlgának, elégtétel végett. A főlovászmesteri helyettes ő mlgá azonnal felszólította az itteni katonai főparancsnokot, hogy a fő és az érdeklött őrtanyán levő katonaságot váltassa fel; mi késedelem nélkül meg is történt. A kir. személynök ő mlgá is mindjárt felkérte a netán szükséges intézkedés végett, másnap a királyi tábla és katonai hatóság részéről a vegyes küldöttség ki-nevezetett s a dolog vizsgálatában már működik. Az eredményt közlendjük; el nem mulaszthatjuk még meg-érteni, miszerint némelyek, a városház előtt a zajra megjelent lovas katonaságot ingerelni, a zablyákba kapkodni, a lovakat tüni jónak láták, mind a mellett, hogy az az illető tiszt által megjelenése után, mint szükséges telen azonnal elparancsolatott, melly helytelen viselet, hogy komolyabb következtéseket nem vont maga után, azt csak a magát közbevetett okosabb résznek, s a katonaság mér-sékletének köszönhetni. Mások, kik a főlovászmesteri hivatal előszobait foglalák el, itt a kifüggesztett hivatalos rendeleket sat. leszagattasában tüntették ki magokat. Az időközben kivánságából összehírdült sokaság csendesen ismét szétoszlott. — Azok, kik a Pozsony melletti alagutat s többi vasuti munkálatokat megsemmélni s az iránt némi felvilágosítást nyerni kívánának, az igazgatóság által erre megbízott Kalmár S. vasuti mérnököt (irgalmas téren 248. sz. a.) sziveskedjenek megkeresni. — A Pozsonyban mutatott figyelmetztük az itteni ügyesen kezelt gőzfürdőre, mellynek valódi évszaka a tél levén, hasznát látgy tisztasági mint egészségi szempontból főleg borbántalmakban, esz és köszvényben szenvedőknek ajánlhatjuk.

KÜLFÖLD.

NAGYBRITANNIA. Az irlandi közbátorsági bill tárgyalásának előhaladása közbejött más indítványok által három napig hátráltatott és csak dec. 9-én bocsáttatott a másodszeri olvasás alá. Dec. 7-én Feargus O'Connor vágott közbe indítványával, miszerint az Irland és Anglia közti unio parlamentü vizsgálat alá bocsáttassék. Ez az egész estét érdekes vitaközzé teltöltötte, bár végre a javaslat 255 szavazattal 23 ellen félrevertetett. Dec. 8-án ismét egy magánjavaslat tárgyalatott, A n s t e y indítványa a katolikusok mint ilyenek ellen még hátralevő törvények eltörlésére, melly megint egy egész estét elfoglalt. Sem O'Connor sem Anstey nem akartak lemondani indítványaik elsőbségéről, hogy a kormány irlandi billje gyorsabban tárgyalhatott volna. A n s t e y billje az orthodox pártiak kemény ellenzése után 168 szavazattal 136 ellen másodszeri felolvasás alá bocsáttatott. Dec. 9-én az irlandi bill tárgyalása előtt a miniszterekhez különféle kérdések intézettek. M o r p e t h lord az illető kérdézősködőnek felelé, hogy a kormány a cholera elhárítására czélszerű rendszabályokat tart kézen; Palmerston lord pedig Humenak azt a felvilágosítást adta, hogy Anglia a portugáli kormányt a közbenjárású jegyzőkönyv által ennek teljesítésére köteleztetnek tekintni, és hogy semmi hivatalos tudósítás nem érkezett, miszerint Francia- és Spanyolországok a pacificatio-szerződésből visszaléptek volna; ámbár nem tagadható, hogy Anglia és a két kormány közt ez ügyben egy kis véleménykülönbség van.

Egész Anglia- és Skóciában, (valamint déli Német- és Görögországban) a nátház uralkodik s pár napig Russell lordot is ágyhoz kötötte.

Tipperary, Limerick, Clare és Roscommon ir gróf-ságokban az orgyilkosok rémuralkodása olly erős lábra kapott, hogy az adót sat senki behajtani vagy kívánni nem meri.

A Times egy cikkében, mellyben a porosz király el-jarását Neufchatel canton ügyében tökéletesen helyesli, többek közt ezeket mondja: „Egyebiránt nem nagy valószínűség létezik, hogy e tusának a schweizi radicalok és a porosz király közt komoly következtései leszenek; alkalmasint több diplomaticai tintába, mint katonavérbe fogkerülni. Schweiz állapota most, mint Palmerston lord is megjegyzi a parlamentben, ollyan, hogy már nincs két párt, mellyek közt közbenjárni lehetne. Europa nem tehet egyebet, mint a győztes pártot saját szenvedélyei és öncsalódásainak engedni át; mert valamely idegen be-ronítás ismét felruházna az országgyűlést azon erkölcsi méltósággal és nemzeti jellemmel, mellyeket elköczkáz-tatott. Ez azonban csak Schweiz belügyeiről áll; mert ha a forradalom mint a jelen neufchateli esetben, támadó jellemet ölt magára, akkor a szomszéd hatalmak alkalmasint élni fognak jogukkal, a közlekedést statusaik és Schweiz közt vétképen elzárni.“

FRANCZIAORSZÁG. Páris, dec. 10. Tegnapelőtt óta tudja van Palmerston lord parlamenti nyilatkozata, miszerint a nagy hatalmak közbenjárása Schweizban fölöslegessé vált. A kormány följapja, a J. d. Débats még hallgat, a mystificatio napfényre kerülése tégalkint hullott a ministeri közlöny fejére; s még nem tudott szóhoz jutni. A ministeri melléklap, a Conservateur nem titkolja boszankodását. Tegnap azt monda, mikép hallatlan dolog a diplomatiában, hogy valamely minister illy visszalépést előbb hirdesse a parlamentben, mielőtt azt az illető kormányokkal tudatta volna. Ma azt mondja, hogy a győzelemittas radicalok elbizottsága nem sokára alkalmat nyujtand a legyőzött pártnak, a nagy hatalmak Bois-le-Comte izenetében kifejezett indulataira támaszkodva, újra fellábadni. — A Presse a kormány schweizi politikáját még élesebben gúncsolja mint a liberalis lapok. Palmerston lord, ugymond, megboszulta magát a spanyol házassági czelszövényekért és Guizot

urat tökéletesen jégre vitte; Bois-le-Comte kóborlovag-kint kereste a Sonderbundot, midőn Palmerston lord már az egész conferenciát cserben hagyta. — Nem esoda, hogy illy körülmények közt, mi a kamarák megnyitása előtt különben is rendes dolog, ministeri crisisről vannak hírek. A Siecle szerint Guizot ur egy nagy hatalmasságnak lekötölte volt magát, a schweizi határon 40,000 embert állítani fel. Ezt a cabinet tanácsban egy magas személy Dumon és Duchatel urakkal együtt hathatósan ellenzette. Guizot ur boszankodva vonult vissza a tanácsból, s Palmerston lord változandósága még nagyobb mértékben felindította őt. Ehez járul, hogy Paris második (leggazdagabb) tizedében maire-választás levén, a ministeri jelöltek mind keresztül estek s a tized Lefebvre eddigi maire helyett Berger-t tüzte a 12 jelölt élére, kiket mind ellenzékiekből választott. A reformlakomák sem akarnak megszűnni s legközelebb magában Parisban tervezetik számos illy demonstratio. Ez azon híre ad alkalmat, hogy a cabinet egyik része valamely választás-reform nyujtására hajlandónak mutatkozik, mi a másik részről vizshangra nem találván a cabinet meghasonlást okozta. Ezek a szárnyaló hírek. A cabinet állása minden esetre súlyos, s ha kigázolni akar, minden tehetségét és erejét meg kell feszítnie. Ezt nem is mulasztja el, mert a Presse szerint dec. 10-én már 257, többnyire kormány-párti és a ministerium által kellő utasítás végett beszóllított kamarai követ volt jelen Parisban. A kormány terve, a választfelirati vitát mind rövidebben vonni össze.

SCHWEIZ. Az országgyűlés dec. 7-én a francia követ multkor közlöttük izenetét tárgyalás alá vevén következő feleletet határozott. „A schweizi esküszövetség tudomásul vette a közleményt, mellyet Bois-le-Comte gr. ő exca, a francziák királya ő felségének követe a schweizi esküszövetségnek, e gyűlés elnökéhez Baselből nov. 30-áról intézett, s melly által a követ a királyi kormányának megbízására e kormány közbenjárását ajánlja, kapcsolatban Ausztria, Nagybritannia, Porosz és Oroszország kormányainak közbenjárásával — olly czéllal, (mond ő exca) miszerint a béke és egyetértés a cantonok közt, mellyekből a schweizi esküszövetség áll, helyreállítsassanak. Ámbár az országgyűlés a figyelemért, mellyet a magas hatalmak Schweizra fordítani kegyeskednek, nagy hállával van lekötölvé, még sem fogadhatja el a neki tett ajánlatot, mind azért, mivel a királyi kormány és szövetségesei által előre feltett tények nem léteznek, vagy létezni megszűntek, mind pedig, és főképen azért, mivel maga a javasolt közbenjárás elve sem az állással, mellyet a szerződés a schweizi nemzetnek Európában tulajdonitnak, sem az esküszövetség alkotmányával össze nem fér. A közbenjárás czélja, a polgári háborúnak Schweizban véget vetni, és az országgyűlés s a különsvövetség közt kibékülést eszközölni. E közbenjárás a különsvövetségnek és két háboruskodó pártnak létezését teszi fel. Ugy de nekünk szerencsénk van exca által közölhetni, hogy az ellenségeskedések több nap óta vétképen megszűntek, hogy tehát Schweizban sem hadakozó felek sem polgári háboru ninesen, hogy a hét canton, mellyek a különsvövetségeket képezték, arról határozottan lemondott, hogy seregeiket elbocsátották s ezek lefegyvereztettek, hogy az esküszövetségi hadsereg egyik tetemes része hazabocsátott, hogy a még szolgálásban álló seregek barátságosan fogadtattak a hét cantonban, mellyeket főképen csak azért tartanak elfoglalva, hogy a rendet fentartsák és a személyeket és a vagyonot ótalmazzák a különsvövetség embereinek boszúja ellen, kik fel vannak háborodva azok iránt, kik által méltatlanul fanatisáltattak, veszedelembé vitettek és megsehaltak. Nem tulajdonképi polgári háboru volt az, mellyről Schweiz panaszkodhatott, nem is cantonok közti háboru; hanem a competens hatóságnak fegyveres végre-hajtáshoz kellett folyamodnia, miszerint határozatainak engedelmisséget szerezzen, egy alkotmányellenes, az esküszövetségnek káros és létevel összeférhetlen összeköttetést szétoszlason, egy lázadó pártot köteletségére szoritson, a rendet és csendet helyreállítsa és Schweiz belbátorságát fentartsa, a mint azt a szövetség szerződés köteletségévé teszi. Sikertült az országgyűlés és a szövetség hű rendek szilárdaságának, a lakosság gyámoltásának, az esküszövetségi seregek bátorsága és lelkesedésének, valamint vezetői ügyessége és emberszeretetének, a rendet és törvényességet rövid idő alatt helyreállítani. Aránylag kevés vér folyt, és a szövetség magokat megadni kénytelen hét tagja közül hat alku szerint adta meg magát, öt pedig a nélkül, hogy határain hadakozni kellett volna. A fogadtatás, mellyben az országgyűlés seregei a hét cantonban, mikkel nem ugy bántak mint ellenség földével, részesültek, az öröm, mellyet e cantonok lakosságai, midőn a különsvövetségtől megszabadítottak, eláruulának, a különsvövetségi kormányok legnagyobb részének leköszönése, kettejének pedig megszökése, eléggé világosan bizonyítják, hogy a különsvövetség a jezuiták javára mesterségesen készített mű volt és azt a lakosság jobb része kárhoztatta. Ha az országgyűlés a tárgya, az általa el nem fogadható közbenjárás alapjaiba, belé bocsátkoznék, könnyű volna megmutatnunk, hogy az épen most befejezett tények következtében a közbenjárás minden tárgy nélkül szükölködik. De mellőzzük e kérdéseket, mert Schweiz belügyeit illetvén a hatalmak közbenjárására vagy bármintemü avatkozására semmi tárgyat nem nyujthatnak. A nélkül hogy elismernék, tegyük fel egy pillanatra, hogy a különsvövetség még létezik és az ellenségeskedések még folyvást tartanak. E feltevés mellett sem engedi meg az országgyűlésnek a közbenjárású javaslat elfogadását sem az internationalis sem pedig az eskü-

szövetségi jog. Egy vagy több semleges hatalom közbenjárása egy Schweiz és valamely más hatalom közti egyenlenséget, internationalis kérdést tételezne fel; ha így állna a kérdés, akkor a közbenjárás vagy választott bíróság ajánlata igen természetes lenne, ambar ez ajánlat nem kötelezné a feleket annak elfogadására. Már pedig Schweiz nincs ilyen állapotban. Cantonok közti háboru nem létezik, nem is létezett; mint már érintett, a szövetségi legfőbb hatalomnak fegyverhez kellett folyamodnia, miszerint határozatainak engedelmséget szerezzen, a rendtelenségnek és nyughatatlanságnak véget vessen és a lázadást elnyomja. Miután a különsvövetség egy a szövetségi szerződés által világosan tiltott s magát az esküszövetségi felbontó összeköttetés volt, soha sem tekintendő azon cantonok ellenfelének, melyek az országgyűlést képezik; nem lehet azt az esküszövetséggel ellentétben tenni, nem a különsvövetségi hadi tanácsot egy vonalba állítani az esküszövetségi hatósággal, a különsvövetség képviselőit az esküszövetség vagy éppen az öt hatalom képviselőivel, nem a különsvövetségi hadi tanács elnökét az országgyűlés elnökével. Ha nem lenne úgy, akkor két esküszövetség lenne Schweizban, két vagy több különsvövetség, azaz, esküszövetség nem volna többé. Már miután a közbenjárás a különsvövetséget, és a mi ezzel összefügg, az esküszövetséggel és ennek hatóságaival egy vonalba állítja, miután a különsvövetség egy képviselőjének a javasolt konferenciában helyet ad és e képviselőt az országgyűlés sőt a hatalmasságok képviselőivel egyenlő lábra teszi, oly elvet állít fel, melyet az országgyűlés el nem ismerhet a nélkül, hogy magán öngyilkosságot kövessen el, tudniillik azon elvet, mely szerint két, egymással szemközt álló esküszövetség léteznék, és a különsvövetség az európai statusok közt helyt foglalt volna. Ha ez volna az eset, akkor az országgyűlés teljes erejéből tiltakoznék Schweiz épségének e csontkítása, jogainak és szerződésének ilyen feltü-

nő megsértése ellen. Nem, a különsvövetség nem volt, nem lehetett egyéb, mint egy pártoskodó kisebbség a schweizi esküszövetségben; a cantonok nem állnak egymásközti egymással mint független és idegen hatalmak, p. o. Franciaország és Anglia, hanem úgy állnak egymáshoz, mint egy közös kötelék által egybekapcsolt test tagjai. E test, az esküszövetség, minden cantonokkal közös érdekekkel bír; Schweiznak egy közalkotmánya van, a szövetségi szerződés, mely a cantonok alkotmánya felett áll, úgy mint az esküszövetségi fejedelmiség a cantonok fejedelmisége felett; van egy közgyűlése, a Tagsatzung, hol a határozatok szavazati többséggel hozatnak, nem egyhangulag, mint a fejedelmek congressusában; van egy esküszövetségi hatósága, mely lényegesen a végrehajtó hatalmat gyakorolja; egy fővárosa, az előhely, egy hadserege, egy zászlója, egy pecsétje, tulajdona, jövedelme, közpénztárai, igazgatóságai, tisztjei, törvénykönyvei, törvényei, szabályai, törvényszékei, szóval mindene, mi kormányhoz tartozik; az országgyűlés háboru és béke felett határoz; egyedül ő lép összeköttetésbe az idegen hatalmakkal és köt kereskedési szerződéseket. Nem a cantonok vannak az európai statusoknál képviselve, hanem az esküszövetség az, melynek ügyviselői és consului vannak; az esküszövetségnél, nem pedig a cantonoknál vannak meghitelesítve az idegen hatalmak követői, ministerei és ügyviselői; a 22 canton lakosságai eredetiek, erkölcsiek, helybeli intézeteik és vallásai különbözőségeinek dacára, azon egy nemzetet a schweizi nemzetet képezik. Soha, azon századok óta, mióta az esküszövetség fenáll, a cantonok fejedelmisége abszolút és korlátlan nem volt, hanem mindig csak relatív, az egésznek, az esküszövetségnek alárendelt. (Vége követc.)

OLASZORSZÁG. Nov. 28-án reggel következő hajókból álló angol hajócsapat jelent meg Livorno kikötőjében: Trafalgar 120 álgyuval, Hibernia 106 Rodney 92,

Superb 84, és Gladiator gőzfregát 80 álgyuval. — A római Diario Ferretti bihornok kinevezését közli egy föméltóságra, mit a statustitoknoki hivataláról lelépésének előjeleül vesznek. E hivatalt töle Fornari, parisi nunciüs fogná átvenni.

Rómában dec. 4-én egy kis esendzavarás volt. Freiburg canton elfoglalásának hírére nagy népesapat esődült össze a schweizi ügyviselő lakása előtt és a schweizi többséget kiesapongó módon éljenzettette. — Nagy felakadást okozott a római közönségben, hogy Minto lord, Anglia ügyviselője a pápai széknél, mindennapi polgári ruhában jelent meg nov. 30. a pápa előtt, ki őt a trónteremben ünnepélyesen fogadta.

Nov. 30-án a Livornóban horgonyzó angol hajócsapat még a Bulldog és Thatis Civitavechiából érkezett gőz- és vitorla-fregátokkal szaporodott. Nov. 28-án Parker admiral és Livorno kormányzója tisztelgő látogatásokat tettek egymásnak. Midőn az angol admiral a partra lépett, a várból 12 álgylövőessel üdvözöltetett.

Florenzából dec. 2-ikéről azt írják, hogy az alkudozások a Lunigiana tartomány iránt végők felé közelednek; eredményök az leend, hogy Fivizzano Modenába, Pontremoli Toscanába kebelesítették. E határvillongások egy ideig komoly színt kezdettek volt magokra ölteni.

TÖRÖKORSZÁG. Konstantinápoly, nov. 26. Tegnapelőtt az orosz czár válasza a görög királyhoz Odeszából ideérkezvén ma Athenébe szállítottott. A czár helyesi a porta eljárását a követségi bonyodalomban, és a görög cabinetnek azt ajánlja, hogy a portának az ettől kívánt módon tegyen eleget.

Szerkeszti Szenvéy József.

Hivatalos tudósítások.

1266)

H i r d e t m é n y.

(1, 3)

A néhai táblabíró Novák Gergely ur árvút illető s Nagy-Váradtól fél órányira az Erdélyországba vezető Nagy ut mellett eső Fugyi egész helysége a F. Várhelyi birtok részzel együtt — melyek néhány év előtt 38 ezer pengő forintokért szerzetettek — jövő 1848-ik évi martius hó 6-ik napján a megyei t. gyámszék engedelmével árverés útján orok áron el-, vagy a körülmenyekhez képest 3 évre haszonbérbe adatnak. Addig is a venni vagy bérteni szándékozók irántok személyesen vagy bérmentes levéllel alolított Várad-Olasziban lévő szállásán értekezhetnek. Kelt Várad-Olasziban, dec. 10-kén 1847.

Tökés Zsigmond t. ns Bihar megye tisztli 2-ik alügyész.

1249)

Előfizetés

(3, 3)

A HETILAPRA

A magyar iparegyesület közlönye a „Hetilap” jövő 1848-ik évben is folytattni fog, és megjelenik, mint eddig kétszer hetenkint; alakja s előfizetési feltételei is szinte változatlanul maradnak, ugymint Budapestten házhordással boríték nélkül félre 4 ft postán küldve 5 ft pengőben. Az előfizetéseket elfogadhatnak Pesten, a szerkesztői hivatalban (Ujvilág-utca 635 számú Ilkay házban 2-ik em.), N. Enyeden Vajda Dániel urnál, és minden kir. postahivatalnál.

Fényes Elek a „Hetilap” szerkesztője.

(1267)

Nyitra megyében kebelezett s Divéki plebániához tartozó anya- és fiók templomokat követelőleg illető, e folyó évi kisasszony hava 17-ik és 18-ik közötti éjjel elorzott kötelezvények jegyzéke.

Nro.	Nomen et cognomen debitoris.	Summa capitalis et erga quem censum.	Dies et annus elocationis.	Dies et annus intabulationis et apud quam jurisdictionem.	Observationes.
1	Fundo crediti regii	fl. 1500 erg. 5 pCent.	Die 1a maji 1800	—	Ecclesiae Divékiensis.
2	Eidem fundo C. R.	fl. 160 mC. erg. 5 pC.	Die 1a maji 1834	—	Eecl. Divék-ujfalu.
3	Paulo sen. Motesiczky	fl. 2000 erg. 6 pC.	15a maji 1819	—	Eecl. Divékiensis Sacrorum fundator.
4	Casimiro Tarnóczy	fl. 1500 erg. 6 pC.	23a junii 1843	—	Eecl. Divék-ujfaluensis.
5	Eidem	fl. 250 erg. 6 pC.	27a maji 1837	—	Eecl. Beznákfaluensis.
6	Eidem	fl. 50 erg. 6 pC.	25a dec. 1836	—	Eecl. Divék. Sac. fundat.
7	Josepho Gyureso	fl. 211 et f. 51 erg. 6 pC.	1a dec. 1843	—	Eecl. ejusdem.
8	Stephano Turcsányi, in Andream fratrem translatum	fl. 204 et f. 4 1/2 erg. 6 pC.	1a januar 1806	16a febr. 1828 in Com. Nitr.	Eecl. Divék-ujfaluensis.
9	Emerico Brogyányi	fl. 300 erg. 6 pC.	1a januar 1838	—	—
10	Joanni Szanny Incolae Raesiczensi	fl. 137 et fl. 54 erg. 6 pC.	6a nov. 1805	—	—
11	Paulo Jókuty	fl. 250 erg. 6 pC.	6a junii 1816	16a febr. 1828 penes Com. Nitr.	Eecl. Divékiensis Sacror. fundat.
12	Veronicae Halus RV. Car. Divéky	fl. 600 erg. 6 pC.	14 apr. 1830	6a dec. 1830 in Com. Nitr.	Eecl. Divékiensis.
13	Valentino Jókuty	fl. 140 erg. 6 pC.	1a januar 1844	—	Eecl. Beznákfaluensis.
14	Joanni Puesik Incolae Maesozieni	fl. 100 erg. 6 pC.	24a febr. 1841	—	Ejusdem.
15	Joanni Kovács Divékiensi	fl. 100 erg. 6 pC.	11. januar 1846	—	Eecl. Divék-ujfalv.
16	Josepho Rudnay	fl. 200 erg. 6 pC.	4a dec. 1846	—	Eecl. D. ujfalv. fl. 100. „ Beznákfalv. fl. 100.

Melly kötelezvények megvételétől pénze vesztesége mellett mindenki okavodjék.

Tulajdonos Borsos Márton. — Nyomatja Landerer és Heckenast.

1265)

Csöd egyházi éneklői állomásra.

(1)

Püspök-Makó városa rom. katli. közönsége részéről ezennel közlirre tétetik: hogy kebelében az egyházi éneklői állomás, melyel 100 ezüst forint évi fizetés, 2 ol puha tűzifa, féltelek szántóföld szabad használata, 2 vékas kenderföld, a házim kívül külső veteményes kert, szabad lakás, és 7000 lélek után járó egyházi megjelölés megjelölés stóla van összekötve, megüresült, annak betöltésére jövő 1848-ik évi februar hó 15-ik és 16-ik napjai tuzettek ki. Az azt elnyerni kívánóktól az éneklés és orgonálásban ügyesség fölül megkívántatik, hogy eddigi szolgálataikról s erkölcsi magok viselkedéséről szóló hiteles bizonyítványokkal jöjjenek. Kelt Püspök-Makón 1847-ik dec. 8-án.

1262)

H i r d e t m é n y.

(3, 3)

A nmlgu magy. kir. helytartó tanács folyó évi mündszent hó 12-én 42125 szám alatt kelt kegyelmes s kegyes intézménye folytán jövő 1848 évi januar 10-ik napján tekintetes Thuróc vármegyében kebelezett Zuyovárallya mezővárosában, a fűtési iródban, — a zuyovárallyai uradalomban 1847% évre kijellett, s összesen 3249 ft 23 kr. pengőben becsült pagonyok árverés uton eladandók, s a pagonyokhoz szakmányok is csatlandók lévén, ezen árverés ezennel közlirre tétetik, s a venni szándékozók 10 száztólí bnatpénzzel ellátva ezen árverésre azon hozzázással hivatalosok, hogy a fák becslése, s a szerződési feltételek Zuyovárallyán a sellyei kerületi fűtészti, — s Sellyén a kerületi erdőszéki hivataloknál megtekintethetők.

1239)

K i m u t a t á s a

(2, 2)

a magyar középponti vasutóni személyjárások és bevételnek VÁCZ és SZOLNOK közt

Előadás sept. 1-10-ig oct. 31-ig	személyek		utli poggyász sürgös jóságok		közönséges fuvar		különféle bevételek		összes bevétel							
	száma	összet	súly	összet	súly	összet	frt	kr	frt	kr						
											frt	kr	frt	kr		
64869	45337	53	6519	53	6083	53	63626	15	20804	35	—	—	72226	21		
26755	21533	35	3265	66	3018	58	53640	83	16585	23	30	41	41168	37		
Összev		91624	66871	28	9785	19	9102	51	117266	98	37389	58	30	41	113394	58

Pozsony december 1-jén 1847.

A magyar középponti vasut igazgatóságától.

1264)

H i r d e t m é n y.

(3, 3)

1254. T. Fejér megyében helyzett duna-pentei uradalom részéről az ottani rév. hozzátartozó koresmával együtt, az átallelben fekvő szalk-sz. mártónyi uradalom beleegyezttével, jövő 1848-ik évi jan. 7-én, ugyanezen év junius 24-ik napjától kezdve három egymást követő esztendőkre közárverés uton haszonbérbe fog adatik; mikorra is az árverési szándékozók a szokott délutáni órákban a helyben lakó uradalmi közfelügyelő Beller József szállásán megjelenésre felhivatnak.

1263)

Goldner M. és fia

(2, 2)

megérkezett nagyszerű ruharaktárával Pestről, s lakása vagyon: „herceg Palfy terében”, a megyeház közelében Pozsonyban és ajánlja férföltönyeit a lehető legjutányosb áron.

Landerer s Heckenastnál

megjelent s Pozsonyban az országgyűlési röpivek kiadó hivatalában, valamint minden könyvárusnál kapható:

Gesetz-Entwurf

über die COORDINIRUNG der königlichen Freistädte in Ungarn.

Aus dem mit den königl. Propositionen vom 11. November 1847 den Ständen Ungarns vorgelegten Original-Texte übersetzt. 8-rét borítékba esinosan füzve 30 kr. pp.

(1264) Egy diplomás gyógyszerész, a ki segédi, vagy provisorii kötelességeket jól érti, s teljes megelégedéssel tulajdonképp már a t. publicumnak (hiteles okiratok szerint) több évkig szolgált is; a töle kitélhető kötelességekre magát ajánlja. A feltételeket kérvén e czim alatt t. nemes Klacsány Laszlo gyógyszerész urnak gyógyszerterárába B. I. kezibe ajánlani Pozsonyba.

(1261)

Sajtó alatt van, s néhány hét lefolyta után kapható leend Pozsonyban Schwaiger József (hosszu utca 97 sz.) Pesten pedig Emich, Eggenberger és Killian junior könyvárusoknál ilyen czimü munka: Alapnézetek a neveléstanról, a nevelők s tanítók tulajdonairól, különös tekintettel a tan történeti viszonyosságára s literaturájára. — Irta Beély F. d. é. sz. Benedek rendü pap, th. nevelés-, oklevél- és széptan tanára, m. tudós társasági levelező tag sat. — A esinosan nyomott munka ára 1 ft pp.

53.

H a s z o n b é r.

(3, 3)

1259. Tóth-Györk helységében Pest megyében, 4 órányira Pest városától — egy nemesi birtok rész, mely belső kertek, földek, rétek, szőlők és erdőben körülbelül 250 holdra terjedő, 2 féltelkes jobbágygal és 6 zsellérrrel, ahöz tartozandó épületekkel — valamint szinte attól két órány távolosságra, az uzsai pusztán 145 holdat tevő tagos rész. — gazdasági készületekkel és marhákkal, vagy azok nélkül is, 3 vagy több évre haszonbérbe adandók; — a feltételeket közli t. Tolnay János ur Pesten mázsa-utca Nákóház, 2-ik emelet,